

**RAPORT
Z MONITORINGU
I EWALUACJI
LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU
STOWARZYSZENIA LGD
„KRAINA RAWKI”
W 2020 ROKU**

"Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie".

Spis treści

I. Słownik skrótów	2
II. Wstęp	2
III. Zakres badania i metodologia	3
3.1 Cel i zakres badania	3
3.2 Kryteria ewaluacji	4
3.3 Metody i techniki badawcze	4
3.4 Odbiorcy ewaluacji	4
IV. Działalność pracy biura i organów Stowarzyszenia	5
4.1 Pracownicy biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”	5
4.1.1 Ocena jakości doradztwa udzielanego przez pracowników biura LGD	5
4.2 Walne Zebranie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”	9
4.3 Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”	10
4.4 Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”	10
4.5 Komisja Rewizyjna Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”	11
V. Postęp we wdrażaniu LSR	11
5.1 Stopień realizacji celów i wskaźników produktu LSR	11
5.2 Stopień realizacji budżetu	17
5.3 Realizacja Planu Komunikacji	22
5.4 Realizacja projektów współpracy	26
VI. Badanie satysfakcji mieszkańców za rok 2020	27
6.1 Opis grupy badanej	27
6.2 Wyniki badania ankietowanego	28
6.3 Wnioski z badania ankietowanego	34
VII. Warsztat refleksyjny	35
VIII. Wnioski	38
IX. Spis wykresów	39
X. Spis tabel	40
XI. Spis rysunków	40

I. Słownik skrótów

LGD/Stowarzyszenie – Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”

LSR - Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

RLKS - Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność

SW- Samorząd Województwa

II. Wstęp

Niniejszy raport został sporządzony przez powołany przez Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” Zespół ds. Ewaluacji Strategii składający się z 3 pracowników biura LGD „Kraina Rawki”. Raport opracowano zgodnie z Procedurą monitoringu i ewaluacji stanowiącą załącznik nr 2 do LSR.

Warunkiem efektywnego wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju jest bieżące monitorowanie jej realizacji oraz okresowa ewaluacja. Monitoring realizacji LSR Stowarzyszenia LGD „Kraina Rawki” stanowi równoległy do jej wdrażania, ciągły i rutynowy proces wymagający zbierania i analizy danych oraz raportowania wyników w określonych przedziałach czasowych. Ewaluacja to „obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Powinna ona dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Często dotyczy ona procesu określenia wartości lub ważności działania, polityki lub programu.”¹

Raport obejmuje swoim zakresem 2020 rok i został sporządzony na podstawie prowadzonych przez biuro LGD rejestrów, licznika odwiedzin strony internetowej na podstawie danych uzyskanych od jej administratora oraz anonimowych badań ankietowych. W raporcie ujęto również rekomendacje z przeprowadzonego warsztatu refleksyjnego, których realizacja umożliwi wprowadzanie zmian i optymalizację wdrażania LSR oraz usprawni funkcjonowanie LGD w kolejnych latach działania. Przeprowadzona przez nas ewaluacja jest ewaluacją on-going. Raport podzielony został na rozdziały dotyczące zakresu i metodologii badań, funkcjonowania Stowarzyszenia, wdrażania LSR, badania satysfakcji mieszkańców oraz warsztatu refleksyjnego. Poszczególne podrozdziały niniejszego raportu odnoszą się do konkretnych elementów realizacji LSR poddanych ewaluacji.

Raport ewaluacyjny dostarczy informacji o realizacji działań prowadzonych przez Lokalną Grupę Działania „Kraina Rawki” w 2020 roku. Dane zostaną wykorzystane do przygotowania działań wdrażanych przez LGD w kolejnych latach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz posłużą do wypracowania katalogu dobrych praktyk w zakresie realizacji LSR.

---

¹ <http://www.ewaluacja.gov.pl>

III. Zakres badania i metodologia

3.1 Cel i zakres badania

Głównym celem przeprowadzonej ewaluacji była bieżąca ocena stopnia wdrażania założeń Lokalnej Strategii Rozwoju osiągniętego dzięki realizacji poszczególnych działań wykonanych w 2020 roku oraz ocena funkcjonowania LGD.

Zakres badania:

- przedmiotowy - przedmiotem ewaluacji są zadania zrealizowane przez LGD w celu wypełnienia założeń określonych w LSR;
- czasowy - raport dotyczy postępów realizacji LSR i funkcjonowania LGD (od 01.01.2020 r. – 31.12.2020 r.);
- przestrzenny - zakres przestrzenny raportu obejmuje obszar wszystkich gmin należących do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania "Kraina Rawki" tj. Gminy: Biała Rawska, Cielądz, Kowiesy, Puszcza Mariańska, Rawa Mazowiecka, Regnów, Sadkowice, Wiskitki, Żelechlinek, gdzie były realizowane zadania zawarte w LSR.

W procesie ewaluacji w zakresie wdrażania LSR badaniu przede wszystkim poddano:

- Stopień realizacji celów, przedsięwzięć i wskaźników przewidzianych w LSR;
- Budżet LSR;
- Efektywność działalności biura LGD i organów Stowarzyszenia;
- Jakość i efektywność świadczonego doradztwa;
- Skuteczności promocji i aktywizacji społeczności lokalnej;
- Efektywność Planu komunikacji.

Szczegółowe informacje odnośnie źródeł danych oraz metod ich zbierania zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela nr 1: Źródła danych oraz metody ich zbierania

Elementy poddane badaniu	Źródła danych i metody ich zbierania
Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie Biura	Badania ankietowe
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Rejestr danych LGD
Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji wskaźników	Rejestr danych LGD Raport z warsztatu refleksyjnego
Budżet LSR	Rejestr danych LGD
Plan komunikacji	Rejestr danych LGD
Satysfakcja mieszkańców	Badanie ankietowe

3.2 Kryteria ewaluacji

Kryteria ewaluacji służą wskazaniu, co w ramach prowadzonej ewaluacji będzie podlegało ocenie. Stanowią pryzmat, przez który ewaluator patrzy na ewaluowane przedsięwzięcie, oceniając strategię pod kątem stopnia spełniania określonego kryterium.

- trafność – oznacza stopień w jakim cele LSR odpowiadają zidentyfikowanym problemom i potrzebom lokalnej społeczności;
- efektywność – ocena poziomu „ekonomiczności” projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów;
- skuteczność – ocena stopnia, na ile cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte;
- użyteczność – stopień zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji;
- trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju obszaru LGD.

3.3 Metody i techniki badawcze

W trakcie realizacji ewaluacji zastosowano następujące metody i techniki badawcze:

1. Analiza danych zastanych: treść Lokalnej Strategii Rozwoju, dokumenty LGD dotyczące oceny projektów, sprawozdania z działalności LGD, protokoły z posiedzeń Rady, protokoły z posiedzeń Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, protokoły z posiedzeń Zarządu, protokoły z posiedzeń Komisji Rewizyjnej, listy rankingowe, dane z monitoringu wdrażania LSR, rejestry danych prowadzone przez LGD.
2. Badanie ankietowe: badanie on-line, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat warunków życia w ich gminie.
3. Warsztat refleksyjny: warsztat ewaluacyjny, którego celem była bieżąca analiza procesu wdrażania LSR i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR, służących lepszemu zrozumieniu osiągniętych rezultatów i oszacowaniu, w jakim stopniu zbliżają nas one do osiągnięcia głównych celów.

3.4 Odbiorcy ewaluacji

Odbiorcami niniejszego raportu będą:

- Członkowie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”;
- Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, jako Instytucja nadzorująca wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w ramach działania LEADER;
- Wszyscy Beneficjenci i Odbiorcy działań LGD;
- Mieszkańcy terenu objętego zasięgiem działań LGD.

IV. Działalność pracy biura i organów Stowarzyszenia.

4.1 Pracownicy biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”.

Według umowy ramowej w biurze LGD od poniedziałku do piątku znajduje się przynajmniej jeden pracownik w godzinach pracy biura. W związku z sytuacją epidemiologiczną w kraju, została wprowadzona możliwość wykonywania pracy zdalnej. W tym czasie funkcjonowanie biura Stowarzyszenia nie zostało zakłócone, ponieważ co najmniej jeden pracownik był obecny w biurze w godzinach jego pracy, a pozostali pracownicy wykonywali pracę zdalną. Na dzień 31.12.2020 r. na umowę o pracę w biurze zatrudnione były 4 osoby, w tym jedna na urlopie wychowawczym od dnia 10.08.2019 roku.

W 2020 roku pracownicy biura LGD odpowiedzialni byli przede wszystkim za:

- przygotowywanie zmian procedur oceny i wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych i własnych,
- przygotowywanie propozycji zmian lokalnych kryteriów wyboru operacji,
- aktualizację harmonogramu naborów, szkoleń oraz realizacji planu komunikacji,
- zorganizowanie i przeprowadzenie spotkań informacyjnych dla potencjalnych beneficjentów naborów dotyczących projektów grantowych,
- doradztwo przeprowadzane w formie on-line udzielane potencjalnym beneficjentom i wnioskodawcom na temat zasad przyznawania pomocy na realizację operacji w ramach LSR oraz przygotowywania wniosku o przyznanie pomocy i prowadzenie ewidencji udzielonego doradztwa,
- obsługę naborów wniosków w ramach poddziałania 19.2,
- realizację celów planu komunikacji,
- organizację szkoleń dla członków Rady, Komisji Rewizyjnej i Zarządu,
- współpracę z innym LGD w ramach przygotowywania projektu współpracy,
- promocję i aktywizację,

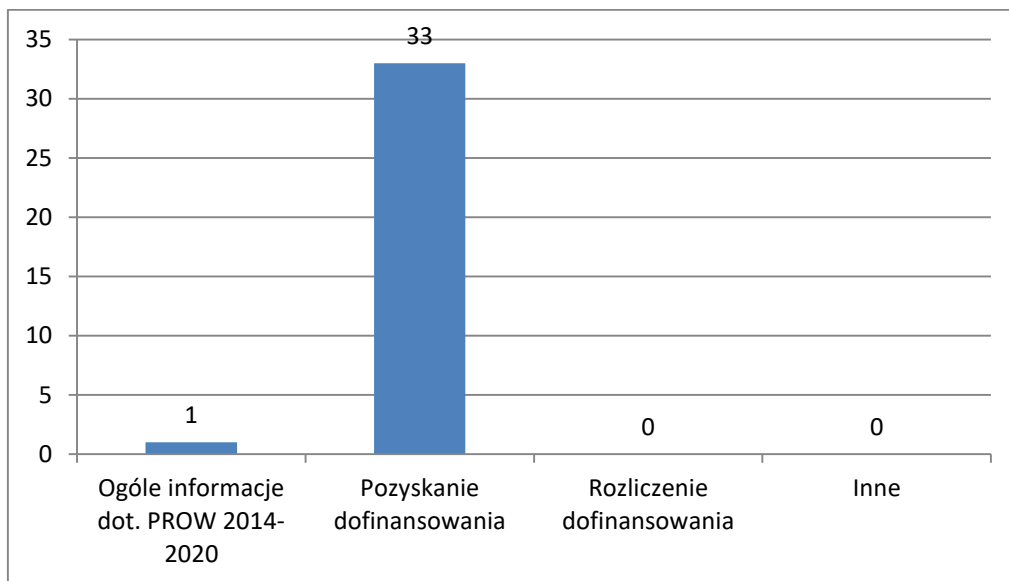
a także przygotowywanie wszelkich dokumentów związanych z realizacją postanowień Umowy o warunkach i sposobie realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność nr 00004-6933-UM0510004/15, objętej PROW na lata 2014-2020. Pracownicy na bieżąco uczestniczyli również w konferencjach związanych z działalnością LGD i prowadzili działania związane z bieżącą pracą Stowarzyszenia.

4.1.1 Ocena jakości doradztwa udzielanego przez pracowników biura LGD.

W związku z przeprowadzeniem naborów w pierwszej i drugiej połowie 2020 r., w badanym okresie LGD „Kraina Rawki” dokonała oceny jakości i efektywności świadczonego doradztwa poprzez badanie ankietowe interesantów, którym udzielono doradztwa bezpośredniego. W 2020 roku z doradztwa prowadzonego przez pracowników biura LGD skorzystały 34 osoby/podmioty, z czego 29 osób z doradztwa pośredniego tj. telefonicznego lub mailowego oraz 5 osób z doradztwa pośredniego (telefonicznie lub mailowo) i bezpośredniego udzielanego w biurze LGD.

Potencjalni beneficjenci, którzy korzystali z doradztwa LGD mieli możliwość wypełnienia anonimowej ankiety oceniającej doradztwo świadczone przez pracowników LGD. Ankiety zostały wypełnione przez 34 osoby. Na podstawie ankiet oceniających udzielone doradztwo stwierdzono, że udział w doradztwie z pracownikami biura spełnił oczekiwania wszystkich ankietowanych. Wyniki przeprowadzonych ankiet przedstawione są poniżej.

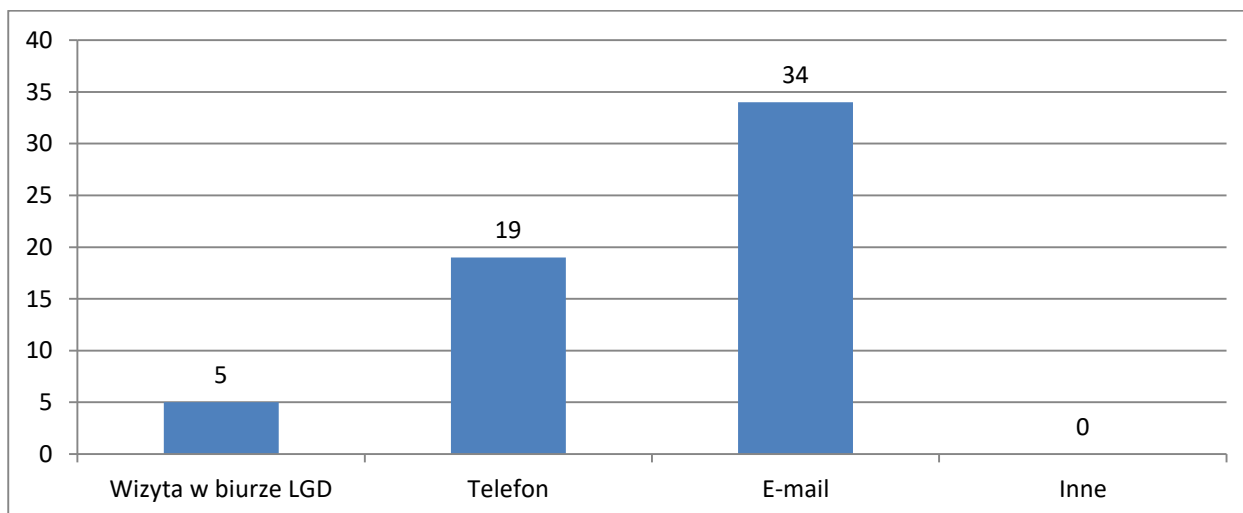
Pierwsze pytanie dotyczyło zakresu tematycznego udzielonego doradztwa.

Wykres nr 1. Rozkład ankietowanych ze względu na zakres udzielonego doradztwa.

Spośród ankietowanych, 33 osoby korzystały z doradztwa dotyczącego pozyskania dofinansowania, a 1 osoba korzystała z doradztwa w zakresie ogólnych informacji dot. PROW 2014-2020. Osoby ankietowane korzystały z doradztwa w następujących zakresach tematycznych: rozwój przedsiębiorczości - 6 ankietowanych, rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej - 15 ankietowanych, promowanie obszaru objętego LSR - 10 ankietowanych, zachowanie dziedzictwa lokalnego - 3 ankietowanych.

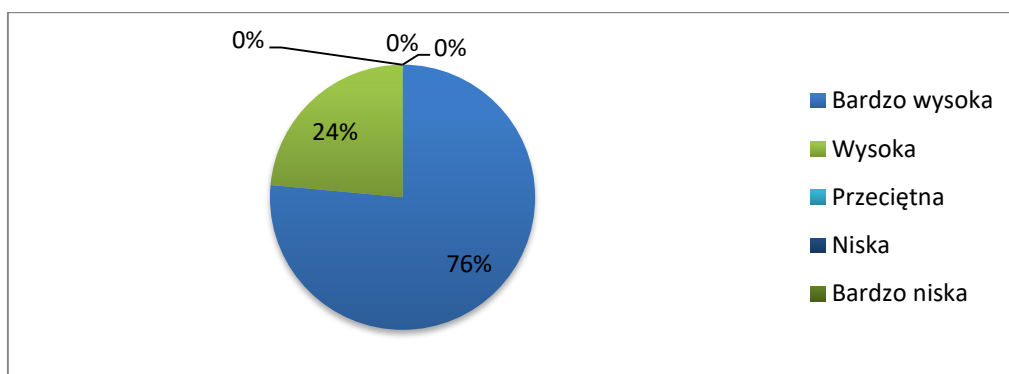
Następne pytanie dotyczyło formy prowadzonego doradztwa. Było to pytanie wielokrotnego wyboru, na które otrzymaliśmy 58 odpowiedzi od 34 ankietowanych.

Wykres nr 2. Rozkład ankietowanych ze względu na formę udzielonego doradztwa.

Wszyscy ankietowani (34 osoby) korzystali z doradztwa pośredniego poprzez kontakt mailowy, w tym 19 osób kontaktowało się także w sprawie doradztwa telefonicznie, a 5 osób korzystało również z doradztwa bezpośredniego w biurze LGD.

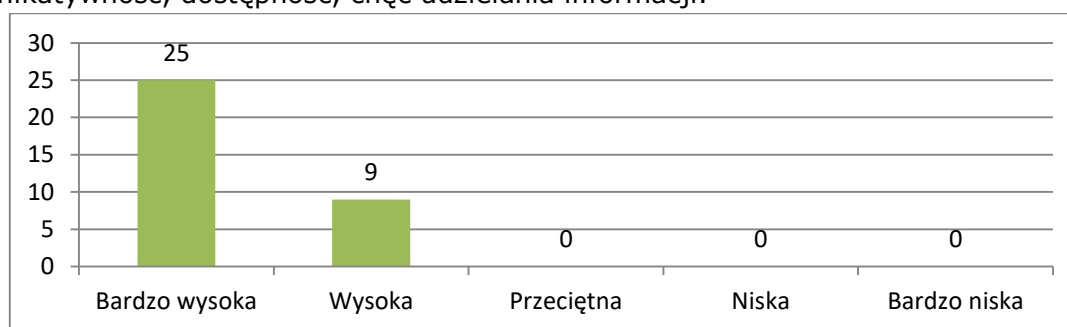
Kolejne pytanie dotyczyło oceny wiedzy i kompetencji pracownika udzielającego doradztwa (przygotowanie merytoryczne).

Wykres nr 3. Rozkład ocen ze względu na poziom wiedzy i kompetencji pracowników.

Ankietowani ocenili wiedzę i kompetencje pracownika udzielającego doradztwa (znajomość zagadnień merytorycznych) na bardzo wysokim (76%) i wysokim (24%) poziomie.

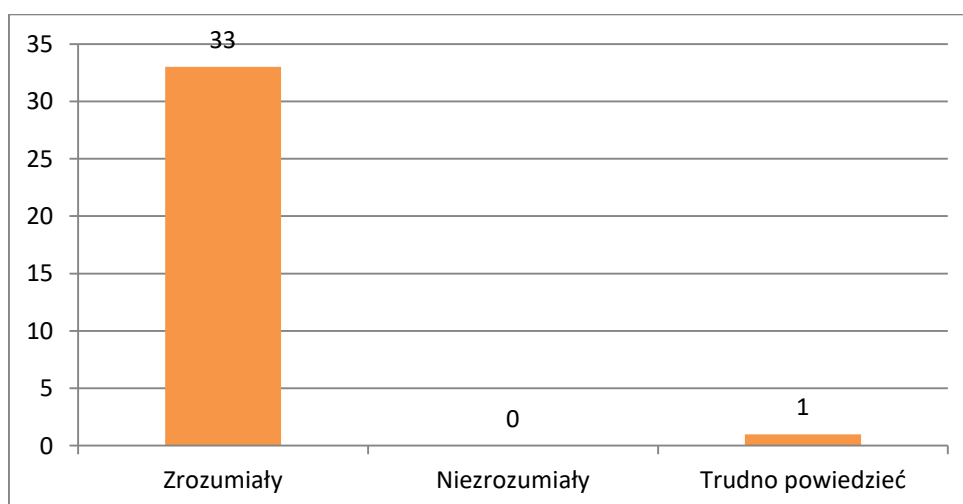
Trzecie pytanie dotyczyło oceny poziomu obsługi, na którą składają się komunikatywność, dostępność, chęć udzielania informacji.

Wykres nr 4. Ocena poziomu obsługi potencjalnych beneficjentów.

Poziom obsługi, w tym komunikatywność, dostępność i chęć udzielania informacji zostały przez ankietowanych ocenione na bardzo wysokim (25 osób) oraz wysokim poziomie (9 osób).

Kolejne pytanie miało na celu ocenę sposobu przekazywania informacji.

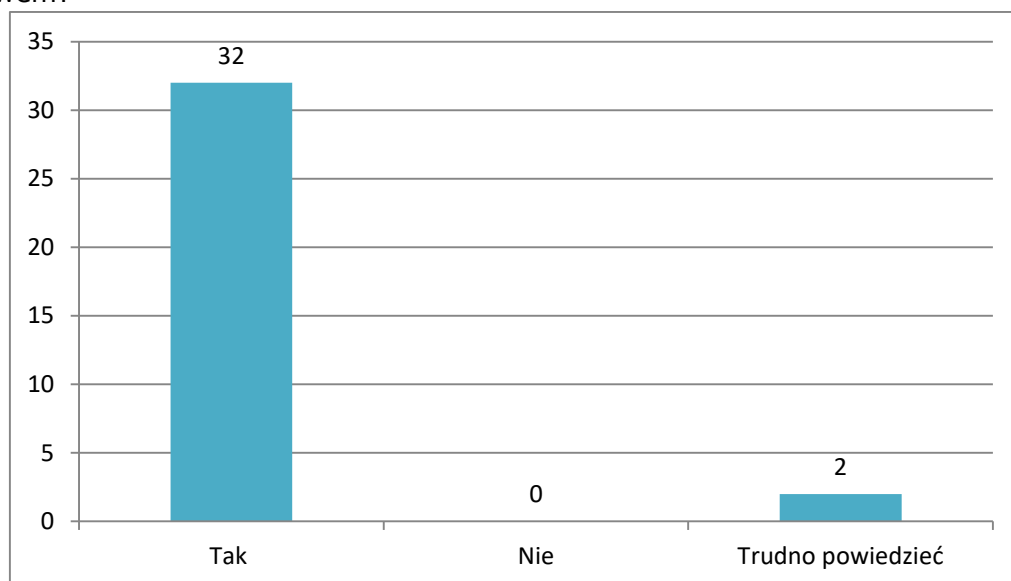

Wykres nr 5. Rozkład ocen dotyczących sposobu przekazania informacji.

33 osoby uznały, że sposób przekazania informacji przez pracowników biura podczas udzielanego doradztwa był dla nich zrozumiały. Dla 1 osoby trudno było powiedzieć, jak ocenia sposób przekazania informacji.

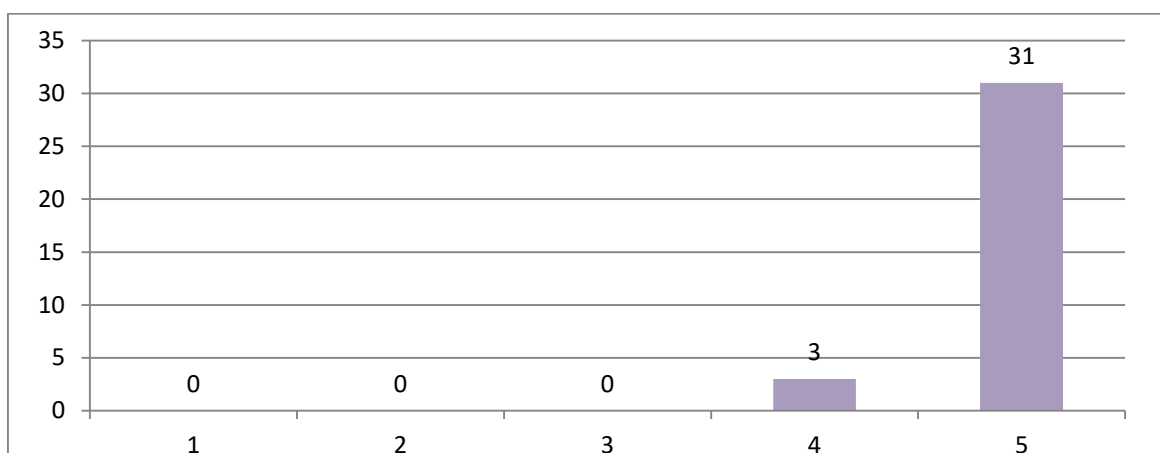
Następne pytanie brzmiało: „Czy wzrosła Pani/Pana wiedza w zakresie tematyki objętej doradztwem?”

Wykres nr 6. Rozkład ankietowanych ze względu na ocenę wzrostu poziomu wiedzy w zakresie doradztwa.

Udział w konsultacjach spowodował wzrost wiedzy w zakresie tematyki objętej doradztwem u 32 ankietowanych osób. Wzrost poziomu wiedzy z zakresu doradztwa był trudny do oceny dla 2 ankietowanych.

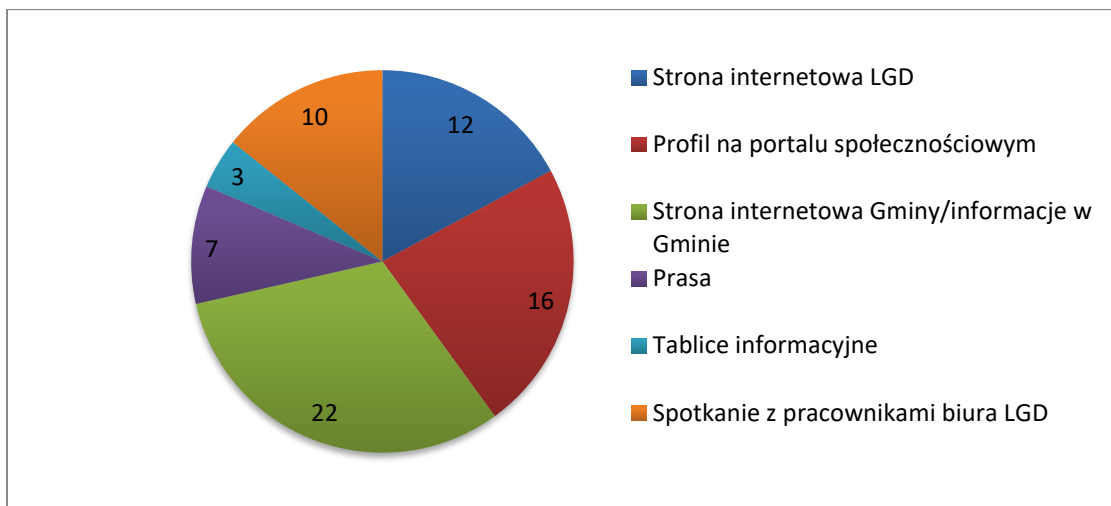
Kolejne pytanie dotyczyło oceny w skali od 1 do 5 na ile ankietowany jest zadowolony z udzielonego doradztwa, gdzie 1 oznacza - jestem bardzo niezadowolony/a, a 5 oznacza - jestem bardzo zadowolony/a.

Wykres nr 7. Rozkład ankietowanych ze względu na ocenę zadowolenia z udzielonego doradztwa.

Według skali od 1 do 5, 31 ankietowanych osób było bardzo zadowolonych, a 3 osoby były zadowolone z udzielonego doradztwa.

W następnym punkcie ankietowani zostali zapytani o źródło, z jakiego uzyskali informację o możliwości dofinansowania za pośrednictwem LGD.

Wykres nr 8. Rozkład ankietowanych ze względu na źródło informacji o dofinansowaniu.

Było to pytanie wielokrotnego wyboru, na które 34 ankietowanych udzieliło w sumie 70 odpowiedzi. Z ankiety wynika, iż informację o możliwości dofinansowania ankietowani uzyskali w największym stopniu ze strony internetowej Gminy/informacji w Gminie - 22 osoby, następnie z profilu na portalu społecznościowym - 16 osób, ze strony internetowej LGD - 12 osób, poprzez spotkania z pracownikami biura LGD - 10 osób, z prasy - 7 osób i z tablic informacyjnych - 3 osoby

Ostatnie trzy pytania dotyczyły płci, przedziału wiekowego oraz gminy, w której mieszka ankietowany. Wśród ankietowanych było 22 mężczyzn oraz 12 kobiet, w tym w wieku 50+ (15 osób), 36-49 lat (12 osób) oraz 26-35 lat (7 osób). Z doradztwa skorzystały osoby z 9 gmin z obszaru LGD - Biała Rawska (9%), Cielądz (17%), Kowiesy (15%), Puszcza Mariańska (9%), Rawa Mazowiecka (17%), Regnów (6%), Sadkowice (9%), Wiskitki (3%) oraz Żelechlinek (15%).

Wnioski i rekomendacje wynikające z ankiet:

Jak wynika z powyższej analizy doradztwo świadczone przez pracowników jest oceniane bardzo wysoko przez ankietowanych. Efektywność doradztwa utrzymuje się na wysokim poziomie. Świadczy o tym duża ilość wniosków o wsparcie na realizację zaplanowanego przedsięwzięcia, złożonych przez mieszkańców wszystkich 9 gmin z obszaru działalności LGD.

1. Wiedza i kompetencje pracowników udzielających doradztwa zostały ocenione wysoko.
2. Wiedza przekazywana jest przez pracowników udzielających doradztwa w sposób zrozumiały.
3. Doradztwo świadczone przez pracowników biura spełnia oczekiwania potencjalnych beneficjentów.
4. Należy zachować obecną jakość świadczonych usług.

4.2 Walne Zebranie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”.

Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Stowarzyszenia i podejmuje najważniejsze dla funkcjonowania LGD decyzje. Na dzień 31 grudnia 2020 r. liczba członków Stowarzyszenia wynosiła 87 osób. W 2020 roku Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” odbyło się 2 razy - 16 czerwca oraz 11 września. Na pierwszym w 2020 roku zebraniu podjęto dwie uchwały: w sprawie określenia kwoty zobowiązań majątkowych zaciąganych przez Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania

"Kraina Rawki" oraz w sprawie zatwierdzenia Raportu z monitoringu i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD "Kraina Rawki" za 2019 rok.

Na posiedzeniu, które odbyło się dnia 11 września 2020 r. omówiono i zatwierdzono Sprawozdanie Zarządu z wykonania budżetu oraz zadań za rok 2019, podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia sprawozdania finansowego za 2019 rok, uchwałę w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Stowarzyszenia oraz uchwałę w sprawie wprowadzenia zmian w statucie. Odbyły się również wybory organów Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”: Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej oraz zostały podjęte uchwały w sprawie wyboru tych Organów.

4.3 Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”.

Rada LGD „Kraina Rawki” w 2020 roku odbyła 4 posiedzenia. Dwa z nich były związane z oceną, wyborem operacji do finansowania i ustaleniem kwoty wsparcia operacji, które mają być realizowane w ramach Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS) objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020, z czego jedno z nich dotyczyło również podjęcia decyzji w sprawie wprowadzenia zmian w umowie o przyznanie pomocy w ramach naboru 3/2017. Dwa posiedzenia w 2020 roku dotyczyły wyboru operacji w ramach działania „Granty Krainy Rawki” finansowanego ze środków własnych Stowarzyszenia.

Członkami Rady są przedstawiciele sektora społecznego, gospodarczego, publicznego oraz mieszkańcy. Skład Rady na dzień 31.12.2020 r. liczył 19 osób.

Posiedzenie Rady z dnia 4 czerwca dotyczyło oceny i wyboru wniosków ramach naboru 1/2020/G (Rozwój ogólnodostępnych miejsc kulturalno-integracyjnych), 2/2020/G (Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych), 3/2020/G (Budowa infrastruktury turystycznej), 4/2020/G (Realizacja przedsięwzięć mających na celu renowację i promocję zabytków) oraz 5/2020/G (Realizacja operacji mających na celu promocję obszaru).

W dniach 7 lutego oraz 14 lipca 2020 r. odbyły się posiedzenia Rady mające na celu omówienie, ocenę wniosków i dokonanie wyboru operacji, które mają być zrealizowane w ramach działania „Granty Krainy Rawki”.

Dnia 10 grudnia 2020 r. Rada dokonała oceny i wyboru wniosków w ramach naborów wniosków o przyznanie pomocy numer 1/2020 (Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych), 2/2020 (Realizacja operacji mających na celu promocję obszaru), 3/2020 (Rozwijanie działalności gospodarczej) oraz 4/2020 (Podejmowanie działalności w zakresie udzielania usług noclegowych przez osoby z grup defaworyzowanych).

4.4 Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”.

Zarząd Stowarzyszenia w 2020 roku odbył 6 posiedzeń, podczas których Członkowie Zarządu uzgadniali, konsultowali i opiniowali sprawy bieżące, w tym sprawy dotyczące przygotowywania dokumentów niezbędnych do rozpoczęcia naborów wniosków o przyznanie pomocy. W 2020 roku podjęto łącznie 9 uchwał. Dotyczyły one następujących zagadnień:

- zatwierdzenia Procedur wyboru i oceny grantobiorców w ramach projektów grantowych,
- zatwierdzania zmian lokalnych kryteriów wyboru operacji,
- zatwierdzenia Procedur wyboru i oceny operacji własnych LGD „Kraina Rawki”,
- przyjęcia nowych członków zwyczajnych,
- ustalenia wysokości wynagrodzeń pracowników i stanu zatrudnienia,
- wyboru Wiceprezesów,
- zatwierdzenia zmian w Regulaminie doradztwa Stowarzyszenia LGD „Kraina Rawki”

Ponadto członkowie Zarządu uzgadniali, konsultowali i opiniowali wiele spraw bieżących, będąc z pracownikami biura w kontakcie telefonicznym, mailowym i osobistym. Na dzień 31.12.2020 r. Zarząd LGD liczył 9 osób.

4.5 Komisja Rewizyjna Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”.

Organem kontroli i nadzoru wewnętrznego jest Komisja Rewizyjna. W roku kalendarzowym 2020 odbyły się dwa posiedzenia Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”. Podczas pierwszego posiedzenia dokonano czynności kontrolnych dokumentacji finansowej, oceny funkcjonowania stowarzyszenia oraz prawidłowości wydatkowania środków finansowych. W wyniku przeprowadzonych działań kontrolnych Komisja Rewizyjna nie dopatrzyła się żadnych uchybień i niedociągnięć w działalności Stowarzyszenia, w związku z czym wniosła o udzielenie absolutorium dla Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”. Na drugim posiedzeniu zostały przeprowadzone wybory Przewodniczącego i Sekretarza Komisji Rewizyjnej.

Na dzień 31.12.2020 r. skład Komisji Rewizyjnej liczył 8 osób.

V. Postęp we wdrażaniu LSR.

5.1 Stopień realizacji celów i wskaźników produktu LSR

W 2020 roku LGD „Kraina Rawki” realizowała działania przewidziane w ramach:

- **Celu ogólnego 1.** „Kraina Rawki” mieszkańcami silna
- **Celu ogólnego 2.** Obszar LGD „Kraina Rawki” atrakcyjny dla inwestorów.
- **Celu ogólnego 3.** LGD „Kraina Rawki” turystyczną marką regionu.

W maju 2020 roku zostało podpisanych 11 umów o powierzenie grantów z Grantobiorcami. Umowy zostały podpisane w ramach 3 projektów grantowych: „Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych na obszarze LGD „Kraina Rawki””, „Stworzenie obiektów pełniących funkcje lokalnych muzeów w gminie Biała Rawska” i „Promocja obszaru LGD „Kraina Rawki” poprzez działania o charakterze kulturalno-artystycznym”. Następnie 9 listopada 2020 roku Stowarzyszenie podpisało kolejnych 8 umów o powierzenie grantów z Grantobiorcami w ramach 3 projektów grantowych: „Budowa infrastruktury turystycznej na obszarze działania LGD "Kraina Rawki", „Renowacja i promocja zabytków sakralnych na terenie LGD” i „Promocja obszaru LGD „Kraina Rawki” poprzez budowę witaczy i organizację wydarzeń promocyjnych”. Ostatnie podpisanie umów z Grantobiorcami odbyło się 30 listopada 2020 roku, podpisano wówczas kolejnych 5 umów o powierzenie grantów w ramach projektu „Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych w Gminach: Sadkowice, Kowiesy, Regnów, Puszcza Mariańska”.

LGD w 2020 roku przeprowadziło pięć naborów wniosków o powierzenie grantów nr 1/2020/G, 2/2020/G, 3/2020/G, 4/2020/G, 5/2020/G oraz ogłosiło dwa nabory grantowe nr 1/2021/G i 2/2021/G realizowane na przełomie roku 2020/2021. Nabory ogłoszono zgodnie z harmonogramem naborów wniosków w ramach działania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”.

Nabór nr 1/2020/G

Czas trwania naboru: od 10.03.2020 r. do dnia 07.04.2020 r.

Zakres tematyczny naboru - Rozwój ogólnodostępnych miejsc kulturalno-integracyjnych:

- 1.1.1 Rozwój ogólnodostępnych miejsc kulturalno-integracyjnych (limit środków 185 930,00 tys. zł).

W ramach przedsięwzięcia 1.1.1 z obszaru LGD zostało złożonych 5 wniosków na łączną kwotę 216 822,00 zł. Do dofinansowania wybrano cztery wnioski, w tym:

- 4 operacje zmieściły się w limicie środków (łączna kwota pomocy 185 793,00 zł),

Nabór nr 2/2020/G

Czas trwania naboru: 10.03.2020 r. do dnia 07.04.2020 r.

Zakres tematyczny naboru - Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych:

- 1.1.2 Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych (limit środków 282 000,00 zł).

W ramach przedsięwzięcia 1.1.2 z obszaru LGD zostało złożonych 6 wniosków na łączną kwotę 231 005,00 zł. Do dofinansowania wybrano sześć wniosków, w tym:

- 6 operacji zmieściło się w limicie środków (łączna kwota pomocy 231 005,00 zł),

Nabór nr 3/2020/G

Czas trwania naboru: od 10.03.2020 r. do dnia 07.04.2020 r.

Zakres tematyczny naboru - Budowa infrastruktury turystycznej:

- 3.1.2 Budowa infrastruktury turystycznej. (limit środków 95 000,00 zł).

W ramach przedsięwzięcia 3.1.2 z obszaru LGD zostały złożone 2 wnioski na łączną kwotę 106 281,00 zł. Do dofinansowania wybrano 2 wnioski, w tym:

- 2 operacje zmieściły się w limicie środków (łączna kwota pomocy 81 792,00 zł).
- 1 operacja została uznana za niezgodną z Lokalną Strategią Rozwoju.

Nabór nr 4/2020/G

Czas trwania naboru: od 10.03.2020 r. do dnia 07.04.2020 r.

Zakres tematyczny naboru - Realizacja przedsięwzięć mających na celu renowację i promocję zabytków:

- 3.1.4. Realizacja przedsięwzięć mających na celu renowację i promocję zabytków (limit środków 60 220,00 zł).

W ramach przedsięwzięcia 3.1.4 z obszaru LGD zostało złożonych 5 wniosków na łączną kwotę 151 863,00 zł. Do dofinansowania wybrano 3 wnioski, w tym:

- 2 operacje zmieściły się w limicie środków (łączna kwota pomocy 59 821,00 zł).
- 1 operacja nie zmieściła się w limicie środków.

Nabór nr 5/2020/G

Czas trwania naboru: od 10.03.2020 r. do dnia 07.04.2020 r.

Zakres tematyczny naboru - Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych:

- 3.1.6 Realizacja operacji mających na celu promocję obszaru. (limit środków 190 470,00 zł)

W ramach przedsięwzięcia 3.1.6 z obszaru LGD zostało złożonych 5 wniosków na łączną kwotę 108 183,00 zł. Do dofinansowania wybrano 4 wnioski, w tym:

- 4 operacje zmieściły się w limicie środków (łączna kwota pomocy 58 183,00 zł).
- 1 operacja została uznana za niezgodną z Lokalną Strategią Rozwoju.

Zostały przeprowadzone również 4 nabory wniosków o przyznanie pomocy: 1/2020, 2/2020, 3/2020 i 4/2020.

Nabór nr 1/2020

Czas trwania naboru: od 19.10.2020 r. do dnia 09.11.2020 r.

Zakres tematyczny naboru - Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych:

- 1.1.2 Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych. (limit środków 88 000,00 zł).

W ramach przedsięwzięcia 1.1.2 z obszaru LGD został złożony 1 wniosek na kwotę 88 000,00 zł. Do dofinansowania wybrano 1 wniosek, w tym:

- 1 operacja zmieściła się w limicie środków (kwota pomocy 88 000,00 zł).

Nabór nr 2/2020

Czas trwania naboru: od 19.10.2020 r. do dnia 09.11.2020 r.

Zakres tematyczny naboru - Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych:

- 3.1.6 Realizacja operacji mających na celu promocję obszaru. (limit środków 78 848,00 zł).

W ramach przedsięwzięcia 3.1.6 z obszaru LGD został złożony 1 wniosek na kwotę 48 557,00 zł. Do dofinansowania wybrano 1 wniosek, w tym:

- 1 operacja zmieściła się w limicie środków. (kwota pomocy 48 557,00 zł)

Nabór nr 3/2020

Czas trwania naboru: od 19.10.2020 r. do dnia 09.11.2020 r.

Zakres tematyczny naboru - Rozwijanie działalności gospodarczej:

- 2.1.2 Organizacja doradztwa prowadzonego przez ekspertów z zakresu pozyskiwania funduszy z budżetu LGD na rozwój działalności gospodarczej. (limit środków 476 608,00 zł).

W ramach przedsięwzięcia 2.1.2 z obszaru LGD zostało złożonych 6 wniosków na łączną kwotę 644 994,00 zł. Do dofinansowania wybrano 6 wniosków, w tym:

- 3 operacje zmieściły się w limicie środków (łączna kwota pomocy 456 995,00 zł).
- 3 operacje nie zmieściły się w limicie środków.

Nabór nr 4/2020

Czas trwania naboru: od 19.10.2020 r. do dnia 09.11.2020 r.

Zakres tematyczny naboru – Podejmowanie działalności gospodarczej:

- 3.1.1. Podejmowanie lub rozwój działalności mających na celu świadczenie usług noclegowych w tym podejmowanie działalności przez osoby z grup defaworyzowanych. (limit środków 80 000,00 zł).

W ramach przedsięwzięcia 3.1.1. z obszaru LGD został złożony 1 wniosek na łączną kwotę 80 000,00 zł. Do dofinansowania wybrano 1 wniosek, w tym:

- 1 operacja zmieściła się w limicie środków (kwota pomocy 80 000,00 zł).

Poniższe tabele przedstawiają stan realizacji wskaźników na dzień 31.12.2020 roku. Wskaźniki zrealizowane oznaczają liczbę operacji oraz zadań grantowych, na które w 2020 roku zostały podpisane umowy o przyznaniu pomocy.

Tabela nr 2: Stopień realizacji celu ogólnego 1 i wskaźników LSR.

CEL OGÓLNY 1 „Kraina Rawki” mieszkańcami silna	NAZWA WSKAŹNIKA PRODUKTU	DO ZREALIZOWANIA całościowo		ZREALIZOWANO 2016-2020	
		WARTOŚĆ Z JEDNOSTKĄ MIARY	KWOTA	WARTOŚĆ Z JEDNOSTKĄ MIARY	KWOTA
1.1.1 Rozwój ogólnodostępnych miejsc kulturalno - integracyjnych	Liczba rozwiniętych ogólnodostępnych miejsc kulturalno-integracyjnych	20 sztuk	884 776,00	11 sztuk	466 607,00
1.1.2 Rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych	Liczba wybudowanych ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych	28 sztuk	1 237 664,00	17 sztuk	756 404,00
1.1.3 Stworzenie ofert spędzania wolnego czasu i podnoszenia kompetencji dla osób do 25 roku życia i osób w wieku 50+	Liczba stworzonych ofert spędzania wolnego czasu i podnoszenia kompetencji dla osób w wieku do 25 roku życia i osób w wieku 50+	14 sztuk	231 664,00	9 sztuk	117 991,00
1.1.4 Organizacja wydarzeń integrujących mieszkańców i rozwijających ich pasje	Liczba wydarzeń integrujących mieszkańców i rozwijających ich pasje	1 sztuka	45 000,00	-	-

Tabela nr 3: Stopień realizacji celu ogólnego 2 i wskaźników LSR.

CEL OGÓLNY 2 Obszar LGD „Kraina Rawki” atrakcyjny dla inwestorów	NAZWA WSKAŹNIKA PRODUKTU	DO ZREALIZOWANIA całościowo		ZREALIZOWANO 2016-2020	
		WARTOŚĆ Z JEDNOSTKĄ MIARY	KWOTA	WARTOŚĆ Z JEDNOSTKĄ MIARY	KWOTA
2.1.1 Organizacja doradztwa przeprowadzonego przez ekspertów z zakresu pozyskiwania funduszy z budżetu LGD na podjęcie działalności gospodarczej.	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w wyniku udzielonego doradztwa	8 sztuk	560 000,00	9 sztuk	630 000,00
2.1.2 Organizacja doradztwa prowadzonego przez ekspertów z zakresu pozyskiwania funduszy z budżetu LGD na rozwój działalności gospodarczej.	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa w wyniku udzielonego doradztwa.	11 sztuk	2 400 000,00	7 sztuk	1 772 408,00
2.1.3 Podnoszenie wiedzy i kompetencji mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości.	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	2 sztuki	300 000,00	2 sztuki	296 955,00

Tabela nr 4: Stopień realizacji celu ogólnego 3 i wskaźników LSR.

CEL OGÓLNY 3 LGD „Kraina Rawki” turystyczna marką regionu	NAZWA WSKAŹNIKA PRODUKTU	DO ZREALIZOWANIA całościowo		ZREALIZOWANO 2016-2020	
		WARTOŚĆ Z JEDNOSTKĄ MIARY	KWOTA	WARTOŚĆ Z JEDNOSTKĄ MIARY	KWOTA
3.1.1 Podejmowanie lub rozwój działalności mających na celu świadczenia usług noclegowych w tym podejmowanie działalności przez osoby z grup	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa mających na celu świadczenie usług noclegowych w tym liczba podjętych działalności przez osoby z grup defaworyzowanych.	4 sztuki	540 000,00	3 sztuki	427 710,00
3.1.2 Budowa infrastruktury turystycznej.	Liczba operacji polegających na budowie infrastruktury turystycznej.	2 sztuki	95 000,00	2 sztuki	81 792,00
3.1.3 Organizacja szkoleń z zakresu podniesienia wiedzy mieszkańców nt. działalności w sferze turystyki.	Liczba przeprowadzonych szkoleń.	1 sztuka	5 000,00	1 sztuka	2 945,73
3.1.4 Realizacja przedsięwzięć mających na celu renowację i promocję zabytków.	Liczba przedsięwzięć mających na celu renowację i promocję zabytków.	5 sztuk	420 000 ,00	5 sztuki	419 602,00
3.1.5 Budowa obiektów pełniących funkcję lokalnych muzeów	Budowa obiektów pełniących funkcję lokalnych muzeów	2 sztuki	90 000,00	2 sztuki	90 000,00
3.1.6 Realizacja operacji mających na celu promocję obszaru.	Liczba operacji mających na celu promocję obszaru.	18 sztuk	495 896,00	13 sztuk	275 791,00
3.1.7 Promocja walorów turystycznych regionu	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1 sztuka	50 000,00	-	-

5.2 Stopień realizacji budżetu

Budżet Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” na lata 2014-2020 wynosi 9 milionów złotych, z czego 7 milionów przeznaczonych jest na realizację LSR w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, 350 000,00 zł zaplanowano na realizację projektów współpracy w ramach poddziałania 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania”, 1 650 000 zł zostało przeznaczonych na poddziałanie 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”.

W ramach poddziałania 19.4 środki przeznaczone były głównie na bieżące koszty prowadzenie biura i wynagrodzenia pracowników. Zestawienie rzeczowo – finansowe funkcjonowania biura LGD "Kraina Rawki" oraz aktywizacji społeczności lokalnych w ramach poddziałania 19.4 "Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 ujęte w tabeli nr 5 obejmuje okres realizacji wydatków od stycznia do grudnia 2020 roku.

Realizacja rzeczowa i finansowa zaplanowanego budżetu w ramach poddziałania 19.2 trwała od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. Zadania grantowe wybrane do dofinansowania w 2020 roku będą realizowane poprzez projekty grantowe od 2021 roku do końca 2021 roku lub do połowy 2022 roku. Środki w ramach projektów grantowych zostały wykorzystane na realizację celu ogólnego I - „Kraina Rawki” mieszkańcami silna, oraz celu ogólnego III – LGD „Kraina Rawki” turystyczną marką regionu.

Tabele nr 6-8 obrazują poziom realizacji budżetu dla celów ogólnych 1-3 w ramach poszczególnych przedsięwzięć w 2020 roku. Wskazane środki dotyczą operacji wybranych do dofinansowania, na które zostały podpisane umowy o przyznaniu pomocy przez Urząd Marszałkowski.

Tabela nr 5: Zestawienie rzeczowo-finansowe funkcjonowania biura LGD „Kraina Rawki” - wydatki poniesione do końca 2020 roku.

Lp.	Zestawienie zadań	BUDŻET	WYDATKI w 2020 r.	OGÓŁEM
1.	Realizacja Planu Komunikacji z lokalną społecznością w tym:			
1.1	Organizacja spotkań konsultacyjnych i konferencji informacyjno - promocyjnych, materiały informacyjne, promocyjne, materiały biurowe, art. spożywcze.	50 000,00 zł	29 318,03 zł	77 455,98zł
1.2	Prowadzenie strony internetowej i profilu LGD na portalu społecznościowym, informowanie o terminach naborów, organizacja szkoleń i wydarzeń animacyjnych	50 000,00 zł	4 275,08 zł	27 926,61 zł
1.3	Ocena jakości doradztwa – ankiety i ewaluacja LSR	15 000,00 zł	-	59,04 zł
1.4	Inne zadania	10 000,00 zł	133,84 zł	1 053,36 zł
2	Zatrudnienie pracowników w łącznym wymiarze etatów zgodnie z par. 5 ust 1 pkt 3 umowy o przyznaniu pomocy			
2.1	Doskonalenie zawodowe osób uczestniczących w realizacji LSR poprzez:		-	-
2.1.1	Szkolenia pracowników	12 000,00 zł	1 380,00 zł	3 195,00 zł
2.1.2	Inne zadania	3 000,00 zł	376,00 zł	376,00 zł
2.2	Wynagrodzenie pracowników	1 200 000,00 zł	167 252,39 zł	642 865,43 zł
3	Realizacja wykonanego planu szkoleń dla członków organu decyzyjnego i pracowników biura LGD			
3.1	Szkolenia	45 000,00 zł	28 000,00 zł	67 469,03 zł
4	Koszty prowadzenia biura LGD			
4.1	Koszty bieżące prowadzenia biura	175 000,00 zł	43 972,14 zł	151 912,11 zł
4.2	Materiały biurowe, artykuły spożywcze, artykuły przemysłowe	15 000,00 zł	2 419,66 zł	12 927,60 zł
4.3	Podróże służbowe	40 000,00 zł	3 996,52 zł	21 715,32 zł
4.4	Inne zadania	10 000,00 zł	1 781,34 zł	16 913,21 zł
5	Aktywizacja			
5.1	Szkolenia/warsztaty	20 000,00 zł	-	15 115,36 zł
5.2	Inne zadania	5 000,00 zł	3 020,00 zł	7 144,18 zł

Tabela nr 6: Poziom realizacji budżetu LSR w ramach celu ogólnego

CEL OGÓLNY 1 "Kraina Rawki" mieszkańcami silna	Nazwa wskaźnika produktu	RAZEM LATA 2016–2023	RAZEM LATA 2016-2020
		Razem planowane wsparcie (zł)	Wykorzystane środki (zł)
1.1.1 Budowa nowych lub przebudowa mająca na celu podniesienie standardu istniejących ogólnodostępnych miejsc kulturalno-integracyjnych.	Liczba nowo wybudowanych lub przebudowanych ogólnodostępnych miejsc kulturalno-integracyjnych.	884 776,00	466 607,00
1.1.2 Budowa ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych.	Liczba wybudowanych ogólnodostępnych miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych.	1 237 664,00	756 404,00
1.1.3 Stworzenie ofert spędzania wolnego czasu i podnoszenia kompetencji dla osób do 25 roku życia i osób w wieku 50+.	Liczba stworzonych ofert spędzania wolnego czasu i podnoszenia kompetencji dla osób do 25 roku życia i osób w wieku 50+.	231 664,00	117 991,00
1.1.4. Organizacja wydarzeń integrujących mieszkańców i rozwijających ich pasje.	Liczba wydarzeń integrujących mieszkańców i rozwijających ich pasje.	45 000,00	0,00
Razem cel ogólny 1		2 399 104,00	1 341 002,00

Tabela nr 7: Poziom realizacji budżetu LSR w ramach celu ogólnego 2.

CEL OGÓLNY 2	Nazwa wskaźnika produktu	RAZEM LATA 2016–2023	RAZEM LATA 2016–2020
		Razem planowane wsparcie (zł)	Wykorzystane środki (zł)
“Kraina Rawki” mieszkańcami silna			
2.1.1 Organizacja doradztwa prowadzonego przez ekspertów z zakresu pozyskiwania funduszy z budżetu LGD na podjęcie działalności gospodarczej.	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w wyniku udzielonego doradztwa.	560 000,00	630 000,00
2.1.2 Organizacja doradztwa prowadzonego przez ekspertów z zakresu pozyskiwania funduszy z budżetu LGD na rozwój działalności gospodarczej.	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa w wyniku udzielonego doradztwa.	2 400 000,00	1 772 408,00
2.1.3. Podnoszenie wiedzy i kompetencji mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości.	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	300 000,00	296 955,00
Razem cel ogólny 2		3 260 000,00	2 699 363,00

Tabela nr 8: Poziom realizacji budżetu LSR w ramach celu ogólnego 3.

CEL OGÓLNY 3		RAZEM LATA 2016–2023	RAZEM LATA 2016-2020
		Razem planowane wsparcie (zł)	Wykorzystane środki (zł)
LGD „Kraina Rawki” turystyczną marką regionu.			
3.1.1 Podejmowanie lub rozwój działalności mających na celu świadczenie usług noclegowych w tym podejmowanie działalności przez osoby z grup defaworyzowanych.	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa mających na celu świadczenie usług noclegowych w tym liczba podjętych działalności przez osoby z grup defaworyzowanych	540 000,00	427 710,00
3.1.2 Budowa infrastruktury turystycznej.	Liczba operacji polegających na budowie infrastruktury turystycznej.	95 000,00	81 792,00
3.1.3 Organizacja szkoleń z zakresu podniesienia wiedzy mieszkańców nt. działalności w sferze turystyki.	Liczba przeprowadzonych szkoleń.	5 000,00	2 945,73
3.1.4. Realizacja przedsięwzięć mających na celu renowację i promocję zabytków.	Liczba przedsięwzięć mających na celu renowację i promocję zabytków.	420 000,00	419 602,00
3.1.5. Budowa obiektów pełniących funkcję lokalnych muzeów.	Liczba powstałych obiektów pełniących funkcję lokalnych muzeów.	90 000,00	90 000,00
3.1.6. Realizacja operacji mających na celu promocję obszaru.	Liczba operacji mających na celu promocję obszaru.	495 896,00	275 791,00
3.1.7. Promocja walorów turystycznych regionu	Liczba zrealizowanych inwestycyjnych projektów współpracy	50 000,00	0,00
Razem cel ogólny 3		1 695 896,00	1 297 840,73

5.3 Realizacja Planu Komunikacji

W związku z planowanymi naborami w 2020 roku, LGD „Kraina Rawki” zorganizowała w dniu 9 marca 2020 roku spotkanie informacyjne z potencjalnymi beneficjentami chcącymi uzyskać informacje dotyczące dofinansowania w ramach naborów otwartych. Dofinansowanie w naborach grantowych można było uzyskać na zadania z zakresu rozwijania ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, zachowania dziedzictwa lokalnego, wzmocnienia kapitału społecznego oraz promowania obszaru objętego LSR.

Skuteczność przekazywania informacji na temat działalności i promocji LGD oraz działań związanych z wdrażaniem LSR można zmierzyć między innymi na podstawie licznika odwiedzin strony internetowej.

W analizowanym okresie były prowadzone działania komunikacyjne związane z informowaniem lokalnej społeczności o spotkaniach informacyjnych przed naborami, na których potencjalni beneficjenci mogli uzyskać informacje o warunkach i możliwościach pozyskania dofinansowania w ramach projektów grantowych. Jako środek przekazu informacji wykorzystywana była strona internetowa LGD, oficjalny profil LGD na portalu społecznościowym Facebook oraz lokalna prasa. Plakaty informacyjne były także zamieszczone na stronach internetowych gmin członkowskich oraz rozwieszane w urzędach gmin i siedzibach instytucji użyteczności publicznej. Ogłoszenia o konkursach znalazły się także w lokalnych gazetach. Łącznie pojawiły się 7 artykułów w następujących gazetach: „Głos Rawy Mazowieckiej i okolicy”, „Głos Skierniewic i okolicy” oraz „Głos Żyrardowa i okolicy”. Szczegóły zasięgu działań komunikacyjnych przedstawione są w poniższych tabelach nr 9 i 10.

Tabela nr 9: Zasięg działań komunikacyjnych dotyczących spotkań informacyjnych dot. Planowanych konkursów.

ŹRÓDŁO DANYCH	ZASIĘG
Licznik wyświetleń artykułu na profilu Facebook	5 945
Liczba artykułów o spotkaniu informacyjnym na stronach urzędów gmin	9
Liczba plakatów o naborach w siedzibach instytucji użyteczności publicznej	17

W ramach realizacji planu komunikacji zostały także wydane cztery numery biuletynu informacyjnego „Wieści z Krainy Rawki”. Biuletyn jest bezpłatny i dostępny w Urzędach Gmin z obszaru działania Stowarzyszenia i biurze LGD oraz w wersji elektronicznej na stronie internetowej LGD.

Rys. 1 Biuletyn informacyjny „Wieści z Krainy Rawki”

Należy uznać, że wykorzystane przez LGD „Kraina Rawki” kanały komunikacji pozwoliły na dotarcie do szerokiego grona odbiorców, a sposób przygotowania materiałów informacyjnych był skuteczny i pozwolił na podniesienie poziomu wiedzy o działaniach realizowanych przez LGD oraz założeniach Lokalnej Strategii Rozwoju i możliwościach uzyskania dofinansowania.

W marcu we współpracy z Panem Mariuszem Wasiakiem i Gminą Rawa Mazowiecka, zorganizowaliśmy spotkanie w Centrum Aktywności Kulturalnej w Boguszycach o wyprawie „The Rawka Winter Rafting Expedition 2019”. W spotkaniu wzięli udział uczniowie klas 6-8 Szkoły Podstawowej w Boguszycach, Szkoły Podstawowej w Starej Wojskiej, Szkoły Podstawowej w Pukininie. W ramach spotkania chcieliśmy pokazać młodzieży z naszego obszaru ciekawe działania, które mogą pomóc rozbudzić w nich nowe pasje.

Ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju w 2020 roku, Stowarzyszenie miało ograniczoną możliwość organizacji wydarzeń i spotkań integracyjnych. Z tego powodu nie odbyło się m.in. spotkanie podsumowujące działania zrealizowane przez Stowarzyszenie w minionym roku oraz spotkanie wigilijne dla seniorów.

Analizując powyższe działania Biuro LGD wykonuje swoją pracę na wysokim poziomie. Doradztwo prowadzone jest zgodnie z planem i przynosi oczekiwane skutki. Biuro aktywnie angażuje się w promocję, organizację działań na rzecz mieszkańców i beneficjentów obszaru LGD, a także uczestniczy w imprezach organizowanych przez samorządy i organizacje pozarządowe. Aktywna działalność na profilu społecznościowym Facebook oraz wydawanie biuletynów zaspokajają potrzeby informacyjne społeczności lokalnej.

Szczegółowy stopień realizacji planu komunikacji w 2020 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 10: Realizacja planu komunikacji.

Lp.	Działania komunikacyjne	Środki przekazu	Osiągany wskaźnik	Planowane wskaźniki	Osiągnięte wskaźniki 2020
1.	Poinformowanie o planowanych konkursach	Ogłoszenie na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej.	Liczba instytucji, w których umieszczono ogłoszenie	7	17
		Artykuły w prasie lokalnej.	Liczba artykułów	2	7
		Artykuły na stronie internetowej LGD.	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	240	1 939
		Aktualności na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD.	Liczba zamieszczonych aktualności	9	9
		Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym.	Liczba osób, które zobaczyły artykuł	0	5 945
		Spotkanie informacyjne dla grupy docelowej konkursów grantowych	Liczba spotkań	2	2
2.	Poinformowanie o wynikach konkursów	Artykuły na stronie internetowej LGD.	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	400	402
		Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym.	Liczba osób, które zobaczyły artykuł	270	1 678

Lp.	Działania komunikacyjne	Środki przekazu	Osiągany wskaźnik	Planowane wskaźniki	Osiągnięte wskaźniki w 2020
3.	Poinformowanie o planowanych i dokonanych zmianach	Artykuły na stronie internetowej LGD	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	49	49
		Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym.	Liczba osób, które artykuł zobaczyły	45	526
4.	Podsumowanie dotychczas zrealizowanych działań oraz przedstawienie działań planowanych	Artykuły w prasie lokalnej.	Liczba artykułów	2	4
		Artykuły na stronie internetowej LGD.	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	400	1 828
		Aktualności na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD.	Liczba zamieszczonych aktualności	15	19
		Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym.	Liczba osób, które zobaczyły artykuł	90	109 389
		Spotkanie/warsztaty/szkolenia dla grup defaworyzowanych określonych w LSR.	Liczba spotkań	0	0
		Bezpłatny biuletyn LGD w wersji papierowej i elektronicznej.	Liczba wydanych biuletynów	4	4
		Warsztat refleksyjny nad realizacją LSR	Liczba przeprowadzonych warsztatów	1	1
		Spotkania informacyjno-promocyjne	Liczba spotkań informacyjno-promocyjnych	0	0

5.4 Realizacja projektów współpracy

Pracownicy Biura LGD w 2020 roku zaangażowani byli w koordynację realizacji międzynarodowego projektu współpracy pn. „Kreator Przedsiębiorczości”. Jest to projekt współpracy, który realizowany był przez 20 lokalnych grup działania z Polski oraz 1 partnera zagranicznego. Projekt był realizowany od lipca 2018 roku i zakończył się we wrześniu 2020 roku.

Projekt zakładał rozwój przedsiębiorczości na obszarach partnerskich LGD. Założeniem projektu był wzrost wiedzy na temat przedsiębiorczości wśród dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów szkół podstawowych, wymiana doświadczeń w zakresie rozwijania przedsiębiorczości, poprawia jakości funkcjonowania przedsiębiorstw jak również podmiotów otoczenia biznesu oraz organizacji skupionych wokół projektu. W ramach projektu Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” realizowało działania związane z Laboratorium Przedsiębiorczości oraz utworzyło Lokalne Centrum Wspierania Przedsiębiorczości. W ramach Laboratorium Przedsiębiorczości - zostały zrealizowane dwa główne działania „Przedsiębiorcze Dzieci” i „Junior Biznes”.

W 2020 roku w ramach „Kreatora Przedsiębiorczości” zostały zorganizowane trzy szkolenia. Pierwsze z nich pt. „Marketing internetowy” odbyło się 11 lutego w siedzibie LGD. Szkolenie poprowadziła Pani Agata Chmielewska. W szkoleniu wzięły udział osoby prowadzące działalność gospodarczą, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą. Podczas szkolenia uczestnicy dowiedzieli się m.in.: jakie kanały komunikacji i promocji w Internecie wykorzystać, jak określić i dotrzeć do grupy docelowej, jak stworzyć strategię e-marketingową, jak mierzyć efekty swoich działań. Następnie 8 kwietnia odbyło się szkolenie on-line pn. „Zakładanie Działalności Gospodarczej - Aspekty Podatkowe i Finansowe”. Szkolenie zostało przeprowadzone na nowoczesnej platformie e-learningowej, umożliwiającej aktywną komunikację między trenerem, a uczestnikami w czasie rzeczywistym. Program obejmował zagadnienia takie jak: prawne aspekty prowadzenia własnej działalności gospodarczej, systemy rozliczeń podatkowych w działalności gospodarczej, prowadzenie działalności gospodarczej nierejestrowanej. W szkoleniu wzięło udział 10 mieszkańców naszego obszaru. W dniach 27 kwietnia – 11 maja 2020 roku w trybie zdalnym odbywały się spotkania w ramach szkolenia pn. „Design thinking - budowanie kompetencji przyszłości”. Szkolenie miało na celu zapoznanie uczestników z prostą metodą stymulującą twórcze rozwiązywanie problemów oraz pozwalającą tworzyć zaskakujące idee.

W ramach projektu „Kreator Przedsiębiorczości” w dniach 15-16 lipca został zorganizowany wyjazd studyjny do partnera projektu - LGD Lider Zielonej Wielkopolski. Wizyta studyjna miała na celu zapoznanie się uczestników wyjazdu z działaniami na rzecz przedsiębiorczości na terenie LGD. Poznaliśmy dobre praktyki w zakresie rozwijania przedsiębiorczości poprzez inwestycje w infrastrukturę turystyczną. W ramach wyjazdu pokazaliśmy mieszkańcom obszaru LGD możliwości w rozwijaniu przedsiębiorczości na obszarach wiejskich na przykładzie LGD Lider Zielonej Wielkopolski. Zdobytą podczas wyjazdu wiedzę, doświadczenia i inspiracje uczestnicy wyjazdu będą mogli wykorzystać na obszarze LGD „Kraina Rawki” wprowadzając nowe rozwiązania i tworząc płaszczyznę do rozwoju.

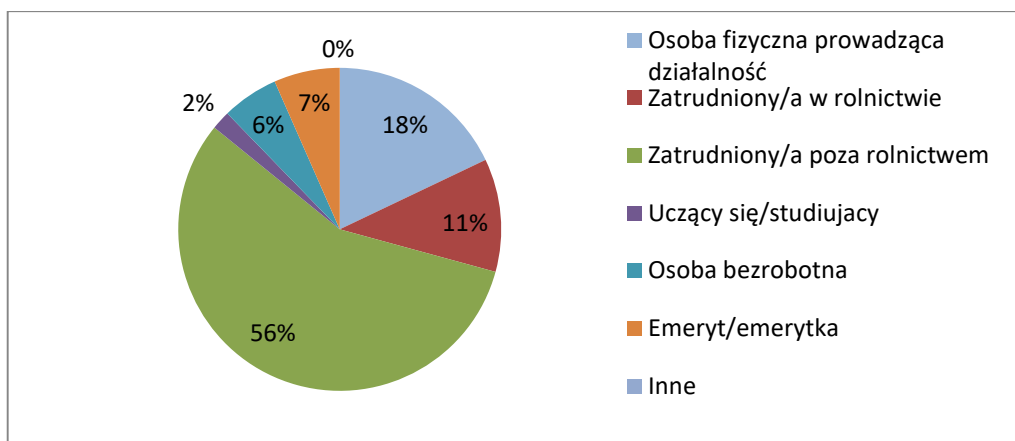
VI. Badanie satysfakcji mieszkańców za rok 2020.

6.1 Opis grupy badanej

Badanie zostało przeprowadzone w okresie 12-26 stycznia 2021 roku. Badanie miało na celu poznanie opinii mieszkańców na temat warunków życia w ich gminach.

W badaniu uczestniczyło 106 osób, byli to mieszkańcy ośmiu gmin z obszaru działania LGD „Kraina Rawki”: Biała Rawska - 24 ankietowanych, Cielądz - 7 ankietowanych, Kowiesy - 13, Puszcza Mariańska - 16, Rawa Mazowiecka - 16, Regnów - 2 osób, Sadkowice - 7, Wiskitki - 12 oraz Żelechlinek - 9. Wśród mieszkańców biorących udział w badaniu 69% stanowiły kobiety, a 31% mężczyźni. W badanej grupie najwięcej było osób w przedziale wiekowym: 35-50 lat (49%), następnie powyżej 50 (27%), 25-34 lata (16%), oraz osoby do 25 roku życia (8%).

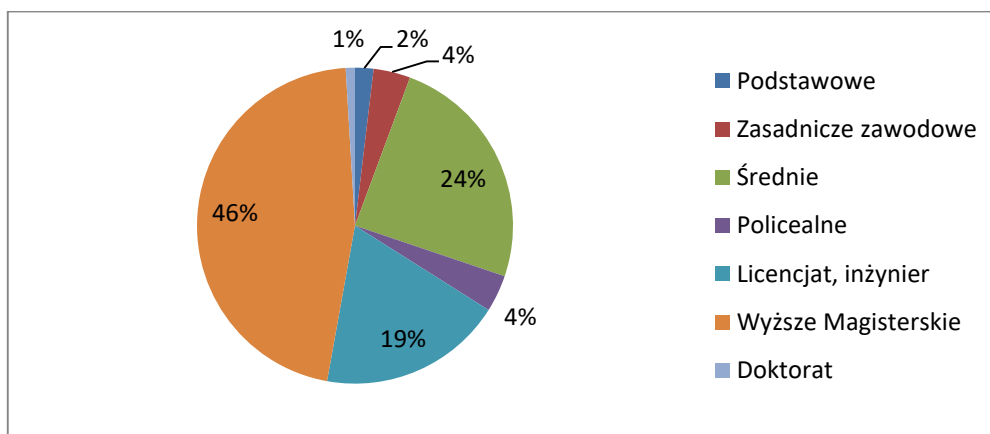
Według statusu na rynku pracy rozkład ankietowanych przedstawia się następująco:

Wykres nr 9. Rozkład ankietowanych ze względu na status na rynku pracy.

Ponad połowa osób biorących udział w badaniu jest zatrudniona poza rolnictwem. W rolnictwie pracuje 11% ankietowanych, 18% badanych prowadzi działalność gospodarczą. Kolejne grupy stanowią emeryci - 7% ankietowanych oraz osoby bezrobotne - 6% ankietowanych. Pozostałą grupę stanowią osoby uczące się i studenci - 2%.

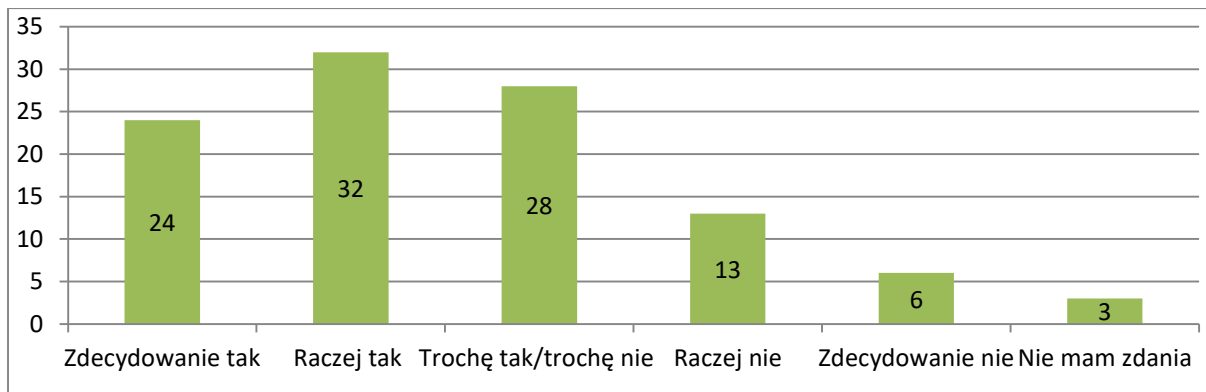
Według podziału ankietowanych ze względu na wykształcenie 46% osób posiada wykształcenie wyższe magisterskie, 24% osób - średnie, 19% osób licencjat/inżynier, 4% policealne oraz 4% zasadnicze zawodowe. 2% osób posiada wykształcenie podstawowe, a 1% doktorat. Dokładny, procentowy rozkład ankietowanych przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 10. Rozkład ankietowanych ze względu na wykształcenie.

6.2 Wyniki badania ankietowanego

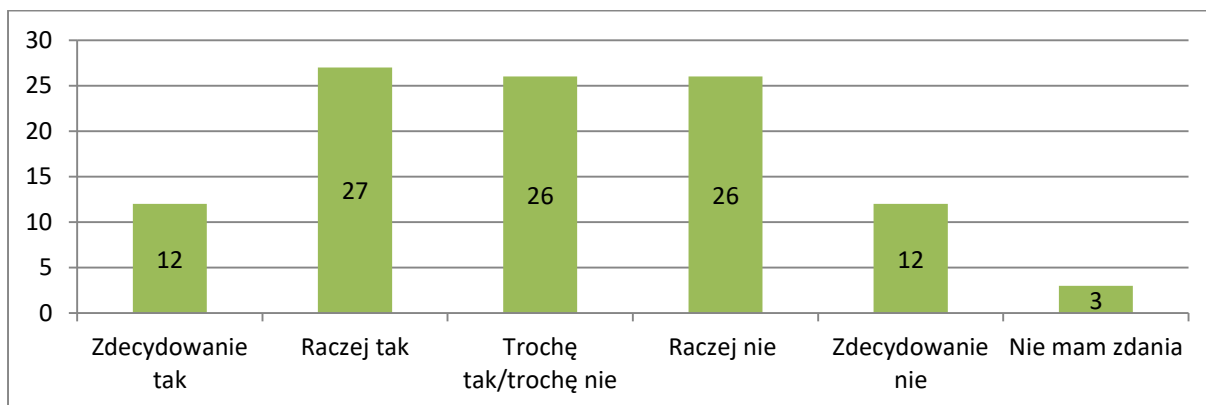
Pierwsze pytanie tematyczne dotyczyło oceny stopnia w jakim ankietowani zgadzają się lub nie ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”.

Wykres nr 11. Rozkład ankietowanych według oceny stwierdzenia „W jakim stopniu zgadza się Pan/Pani lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”.

Badani najczęściej wybierali odpowiedź raczej tak - 32 osoby, „trochę tak/trochę nie” - 28 osób oraz „zdecydowanie tak” - 24 osoby. Mniejsza część ankietowanych odpowiedziała „raczej nie” - 13 osób oraz „zdecydowanie nie” - 6 osób uznając, że ich miejsce zamieszkania nie jest dobrym miejscem do życia. 3 osoby nie miały zdania na ten temat. Odpowiedzi te mogą oznaczać, że część elementów pozwala ocenić gminę jako miejsce dobre do życia, ale są również obszary, w których życie w danej gminie nie stwarza możliwości do realizowania podstawowych potrzeb badanych.

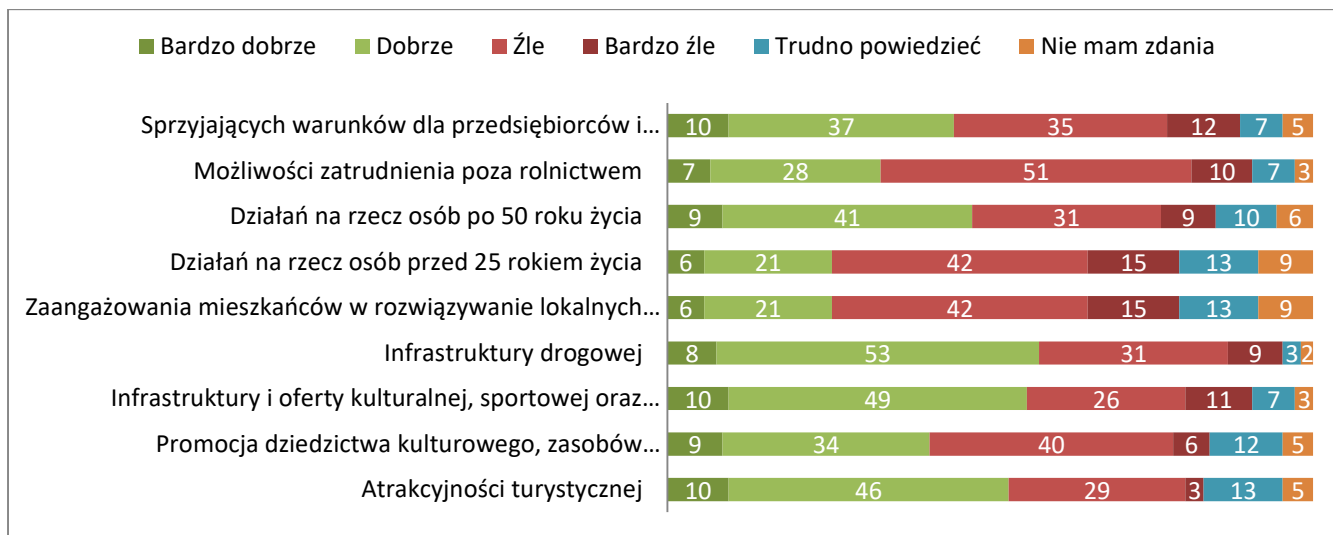
Drugie pytanie oceniało stwierdzenie „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”.

Wykres nr 12. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „W jakim stopniu zgadza się Pan/Pani lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”.

Odpowiadając na drugie pytanie, 39 osób uznało, że warunki do życia w ich gminie poprawiły się („zdecydowanie tak” - 12 osób i „raczej tak” - 27 osób). 26 osób udzieliło odpowiedzi „trochę tak/trochę nie, również 26 ankietowanych odpowiedziało „raczej nie”, a 12 osób „zdecydowanie nie”. 3 osoby nie ma zdania na ten temat.

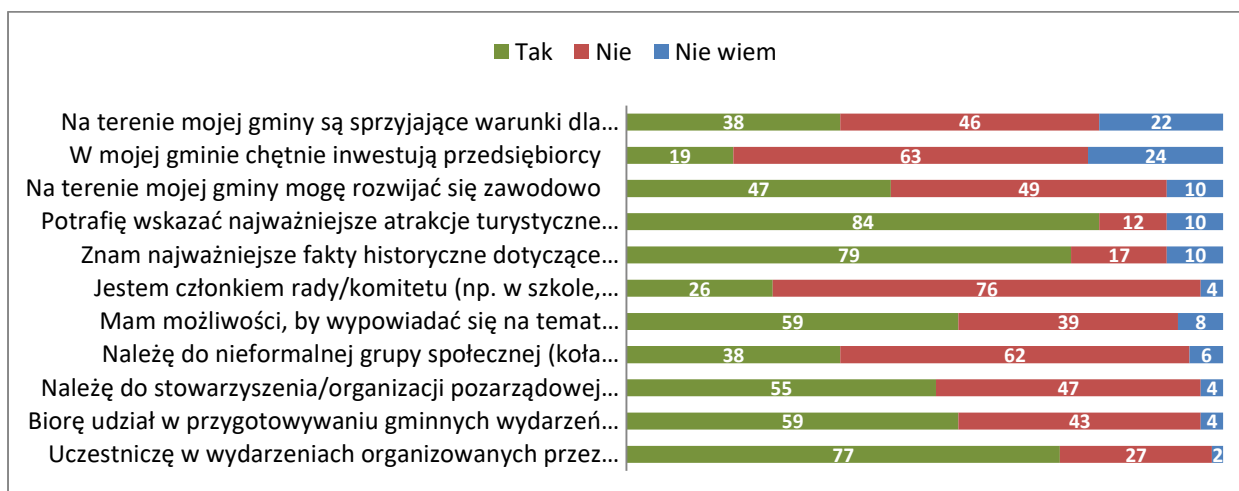
Kolejne pytanie dotyczyło oceny swojej gminy pod względem różnych czynników/działań, które przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 13. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Jak obecnie ocenia Pan/Pani swoją gminę pod względem wymienionych czynników/działań”.

W większości czynniki opiniowane przez mieszkańców zostały ocenione na podobnym poziomie zaznaczając głównie odpowiedzi „dobrze” oraz „źle”. Źle i bardzo źle oceniono przede wszystkim działania na rzecz osób przed 25 rokiem życia, możliwości zatrudnienia poza rolnictwem, zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów oraz promocja dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki. Ankietowani najlepiej wyrazili się o działaniach na rzecz infrastruktury drogowej, infrastruktury kulturalnej, sportowej oraz rekreacyjnej, atrakcyjności turystycznej oraz działań na rzecz osób po 50 roku życia.

W następnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o ustosunkowanie się do konkretnych stwierdzeń dotyczących 2020 roku.

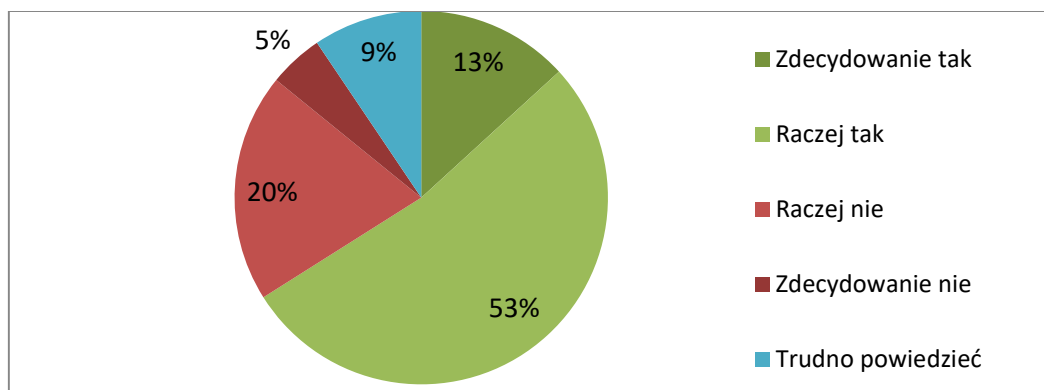

Wykres nr 14. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń dotyczących ostatniego roku”.

Zdecydowana większość – 84 osoby potrafią wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne okolicy, a 79 osób zna najważniejsze fakty historyczne swojej okolicy. W wydarzeniach organizowanych przez gminę uczestniczyło 77 ankietowanych osób, w tym ponad połowa - 59 osób brała udział w przygotowywaniu tych wydarzeń. Ponad połowa badanych (59 osób) uznała, że ma możliwość wypowiadać się na temat ważnych zagadnień dotyczących gminy i swojej miejscowości. 55 osób należy do stowarzyszeń

i organizacji pozarządowych, a 38 ankietowanych osób należy do nieformalnej grupy społecznej. Członkami rady/komitetu zadeklarowało się tylko 26 osób. Opinie na temat możliwości rozwoju zawodowego na terenie zamieszkiwanej gminy były podzielone - 47 osób ma możliwość rozwoju zawodowego, 49 osób nie widzi dla siebie takiej możliwości. Większość ankietowanych uważa, że na terenie ich gminy nie ma warunków sprzyjających turystom i osobom przyjezdnym. Zdecydowana większość osób (63) uważa, że przedsiębiorcy niechętnie inwestują na terenie ich gmin.

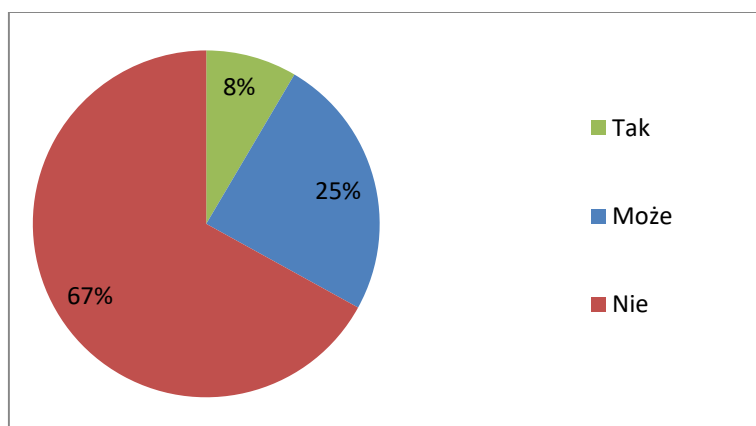
Kolejne pytanie dotyczyło oceny warunków życia w gminie.

Wykres nr 15. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Czy jest Pan/Pani zadowolona/y z warunków życia w Pańskiej gminie”

Ponad połowa ankietowanych stwierdziła, że są oni zadowoleni z warunków życia w swojej gminie. Odpowiedź „zdecydowanie tak” zaznaczyło 13%, a „raczej tak” 53%. Niezadowoleni stanowią 25% mieszkańców - „raczej nie” zaznaczyło 20% ankietowanych oraz „zdecydowanie nie” zaznaczyło 5% ankietowanych. 9% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Następne pytanie dotyczyło rozważań ankietowanych co do zmiany miejsca zamieszkania.

Wykres nr 16. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Czy rozważa Pan/Pani zmianę miejsca zamieszkania?”

Większość ankietowanych - 67% dobrze czuje się w swojej gminie i nie rozważa zmiany miejsca zamieszkania. Nad przeprowadzką zastanawiają się 25% osób, a osoby niezdecydowane stanowią 8% odpowiedzi.

W przypadku, gdy ankietowani odpowiedzieli, że zastanawiają się nad zmianą miejsca zamieszkania, kolejne pytanie dotyczyło powodów, które skłoniły ankietowanego

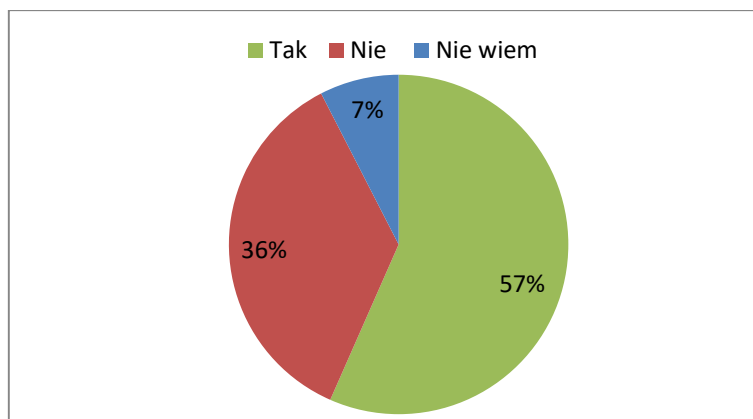
do podjęcia takiej decyzji. Na pytanie wielokrotnego wyboru uzyskaliśmy 72 odpowiedzi.

Wykres nr 17. Rozkład ankietowanych ze względu na powody zmiany miejsca zamieszkania.

Analizując odpowiedzi na powyższe pytanie okazało się, iż najczęstszymi powodami skłaniającymi mieszkańców do zmiany miejsca zamieszkania jest brak perspektyw zawodowych (22 osoby) oraz powody osobiste i rodzinne (16 osób). Odpowiedź „trudny dostęp do edukacji” zaznaczyło 9 osób, „utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi” – 10 osób, powody osobiste/rodzinne - 16 osób oraz inne powody - 6 osób.

Następnie mieszkańcy obszaru LGD zostali zapytani czy w 2020 roku osobiście korzystali z obiektów finansowanych ze środków unijnych.

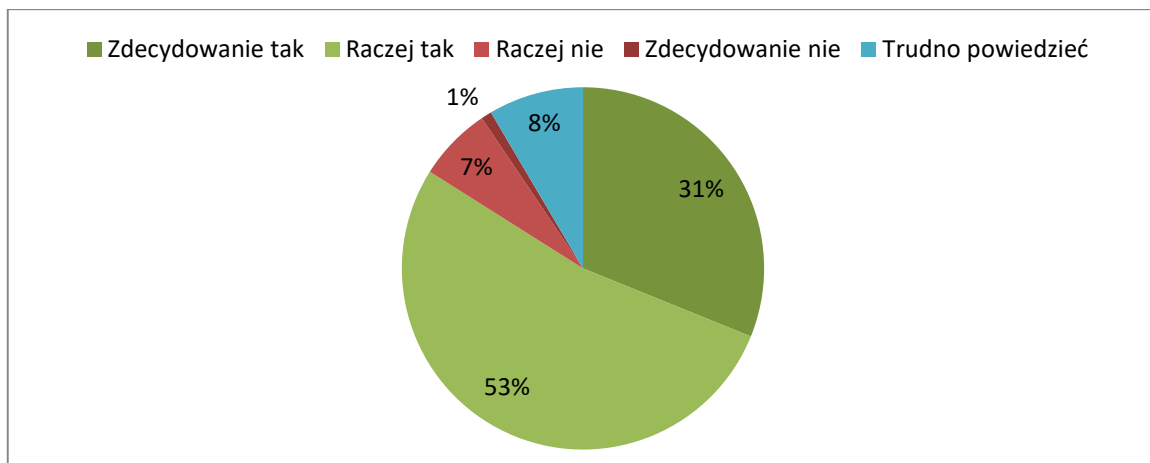

Wykres nr 18. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Czy Pan/Pani osobiście korzystała/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku”.

Ponad połowa ankietowanych - 57%, korzystała z infrastruktury/obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku. Z obiektów tych nie korzystało 36% mieszkańców a 7% nie wie czy korzystała z takich obiektów.

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o ocenę zainteresowania mieszkańców projektami związanymi z poprawą infrastruktury.

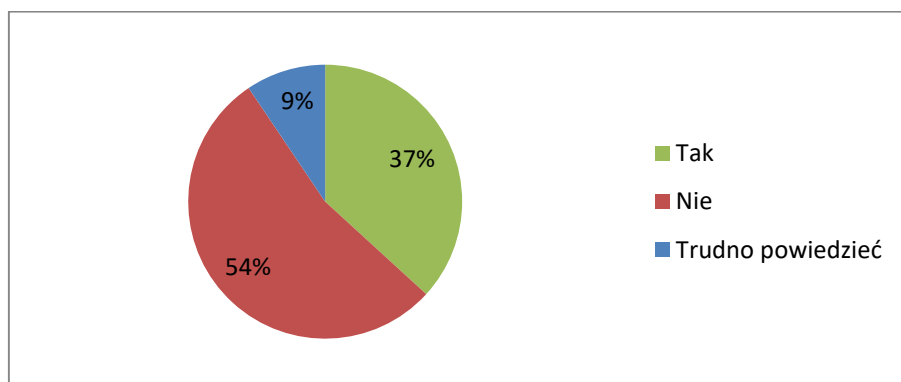

Wykres nr 19. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy Pani/Pan zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców”.

Znaczna część ankietowanych uznała, że projekty infrastrukturalne cieszą się zainteresowaniem mieszkańców, z czego - 31% osób uznało, że projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zdecydowanie zainteresowaniem mieszkańców, a 53% mieszkańców uznało, że takie projekty raczej cieszą się zainteresowaniem. 7% osób uznało, że raczej nie, a 1%, że zdecydowanie nie cieszą się zainteresowaniem. Dla 8% osób zainteresowanie to było trudne do oceny.

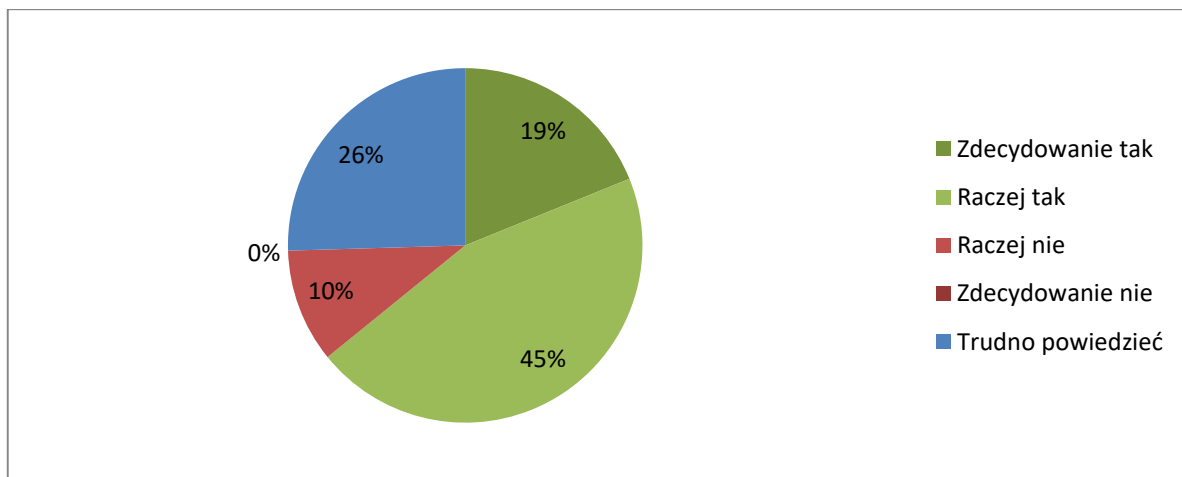
W kolejnym punkcie pytano mieszkańców o uczestnictwo w szkoleniach, spotkaniach czy festynach finansowanych ze środków unijnych.

Wykres nr 20. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Czy Pan/Pani osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku”.

Ponad połowa ankietowanych mieszkańców (54%) na to pytanie odpowiedziała, że nie korzysta z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny. Osoby korzystające z projektów finansowanych ze środków unijnych stanowią 37% ankietowanych, natomiast 9% nie do końca wie, czy korzystała z takich projektów. Taki stan może wynikać ze zbyt małej liczby organizowanych wydarzeń lub niewystarczającego informowania o źródłach finansowania wydarzeń.

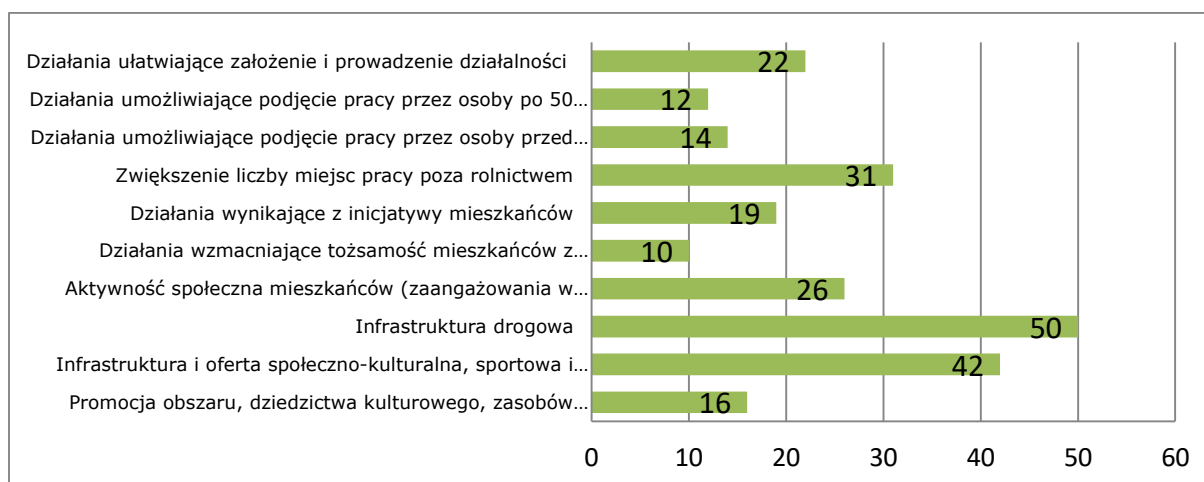
Następne pytanie dotyczyło oceny zainteresowania mieszkańców projektami finansowanymi ze środków unijnych w zeszłym roku takich jak: szkolenia, spotkania, festyny.

Wykres nr 21. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Czy Pana/Pani zdaniem projekty te cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców”.

Mieszkańcy w większości uznali, że projekty finansowane ze środków unijnych cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. Odpowiedzi „raczej tak” udzieliło 45% badanych, a „zdecydowanie tak” - 19%. 10% osób uznała, że takie projekty raczej nie cieszą się zainteresowaniem, a 26% miało problem z oceną zainteresowania projektami finansowanymi ze środków unijnych.

W dalszej kolejności zapytano o obszar działań, na które mieszkańcy chcieliby przeznaczyć dodatkowe środki, jeżeli byłyby dostępne. Pytanie wielokrotnego wyboru.

Wykres nr 22. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/Pani możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności”.

W pierwszej kolejności ankietowani przeznaczyliby dodatkowe środki na infrastrukturę drogową (50 osób), następnie mieszkańcy dofinansowałoby infrastrukturę i ofertę społeczno-kulturalną, sportową i rekreacyjną (42 osoby). Na trzecim miejscu wśród obszarów wymagających dofinansowania ankietowani wytypowali potrzebę zwiększenia miejsc pracy poza rolnictwem (31 osób). Najmniej osób przeznaczyłoby dodatkowe środki na działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem (10 osób) oraz działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia (12 osób)

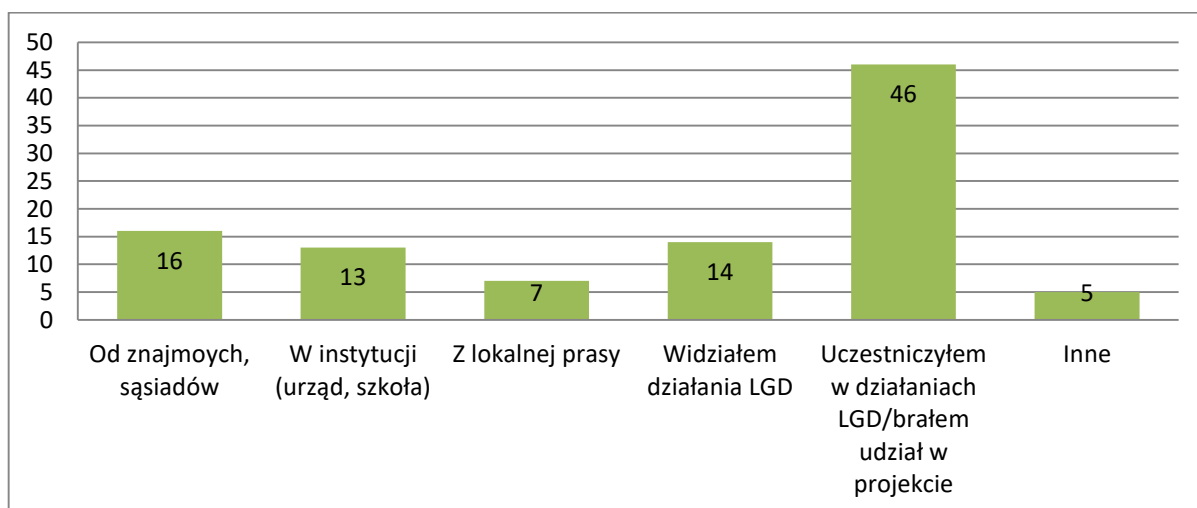
Następnie mieszkańcy zostali zapytani o znajomość LGD „Kraina Rawki”. Odpowiedzi kształtują się następująco:

Wykres nr 23. Rozkład ankietowanych według znajomości LGD.

Zdecydowana większość ankietowanych mieszkańców (95%) zna Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”. 5% badanych do tej pory nie słyszało o LGD.

Ankietowani, którzy odpowiedzieli twierdząco na poprzednie pytanie, w dalszej kolejności wskazali sposób, w jaki dowiedzieli się o Lokalnej Grupie Działania. Na pytanie odpowiedzi udzieliło 101 osób.

Wykres nr 24. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „W jaki sposób dowiedział się Pan/Pani o Lokalnej Grupie Działania „Kraina Rawki”.

Najwięcej osób o LGD dowiedziało się poprzez uczestnictwo w działaniach LGD - 46 osób, następnie od znajomych, sąsiadów - 16 osób, z instytucji takich jak szkoła czy urząd - 13 osób, przez dostrzeżenia działań LGD -14 osób, z lokalnej prasy - 7 osób oraz inne - 5 osoby. Zaznaczając opcję „inne” mieszkańcy wskazywali na takie źródła jak Internet lub bezpośrednie spotkanie z pracownikami biura LGD.

6.3 Wnioski z badania ankietowanego.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” cieszy się bardzo dużą rozpoznawalnością wśród mieszkańców obszaru LGD. Ankietowani są podzieleni co do opinii, że ich gminy są miejscem do życia, w którym mogą realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby. Większość ankietowanych uważa, że ich gmina daje im możliwość realizowania wszystkich podstawowych potrzeb, jednak spora grupa mieszkańców uważa, że ich gmina raczej nie daje takich możliwości. Dla części mieszkańców warunki życia

w gminie poprawiły się, jednak istnieje równie liczna grupa mieszkańców nadal niezadowolonych z warunków życia. Najważniejsze problemy, które wskazywano to słabe możliwości zatrudnienia poza rolnictwem, zbyt mało działań na rzecz osób przed 25 rokiem życia, oraz niewystarczające zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów. Mieszkańcy najwięcej pozytywnych opinii wyrazili na temat infrastruktury drogowej, infrastruktury i oferty kulturalnej, sportowej oraz rekreacyjnej oraz atrakcyjności turystycznej. Z analizy ankiet wynika, iż istnieje potrzeba większego dofinansowania infrastruktury drogowej oraz zwiększenia miejsc pracy poza rolnictwem. Należy również wzmocnić działania mające na celu poprawę infrastruktury i oferty społeczno-kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Mieszkańcy chętnie uczestniczą w wydarzeniach organizowanych przez gminę, a część z nich bierze również udział w ich przygotowaniu. Ponad połowa ankietowanych nie zamierza zmieniać miejsca swojego zamieszkania. Osoby, które rozważają ewentualną zmianę miejsca zamieszkania jako powód podają głównie brak perspektyw zawodowych, trudny dostęp do placówek opieki nad dziećmi, trudny dostęp do edukacji, trudny dostęp do instytucji kultury i powody osobiste/rodzinne. W tych obszarach należałoby zintensyfikować przyszłe działania.

VII. Warsztat refleksyjny

Rekomendowaną przez autorów „Podręcznika monitoringu i ewaluacji lokalnych strategii rozwoju” formą ewaluacji on-going jest seria realizowanych raz do roku ćwiczeń badawczych, których kulminacją jest warsztat ewaluacyjny. Jego głównym celem jest bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR, służących lepszemu zrozumieniu osiągniętych rezultatów i oszacowaniu, w jakim stopniu zbliżają nas one do osiągnięcia głównych celów. LGD „Kraina Rawki” zorganizowało warsztat refleksyjny, który odbył się 19 lutego 2021 roku w siedzibie LGD w Starej Rossosze. Warsztat poprowadziła dyrektor biura LGD - Pani Marta Dudek. W spotkaniu wzięło udział 8 osób, byli to członkowie Zarządu i Rady LGD, członkowie LGD, pracownik Lokalnej Grupy Działania „Gniazdo”, przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych oraz beneficjenci działań LGD „Kraina Rawki”. Merytoryczną podstawą przeprowadzenia warsztatu były dane zgromadzone przez biuro LGD pochodzące z monitoringu realizacji Strategii, informacje pozyskanych od Samorządu Województwa, dane na temat funkcjonowania LGD, informacje z gmin na temat sytuacji społeczno-gospodarczej i ankiety internetowe. Warsztat stanowił uzupełnienie monitoringu o konieczną interpretację i ocenę zgromadzonych danych.

Podczas warsztatu wypracowano odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?

Realizacja finansowa i rzeczowa przebiega zadowalająco. W 2020 roku wyłoniono w konkursach wiele projektów, które są aktualnie realizowane lub weryfikowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego. Uczestnicy warsztatu refleksyjnego zwrócili uwagę, że osiągnięcie wszystkich wskaźników zaplanowanych w LSR jest realne. Należy skupić się na ogłoszeniu kolejnych konkursów w I połowie 2021 roku i wyborze doświadczonych w realizacji wnioskodawców. Bardzo ważne jest również pilnowanie poprawnej realizacji projektów przez Grantobiorców.

2. W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiąganie wskaźników w zaplanowanym czasie?

Jakość składanych projektów w dużym stopniu wpływa na osiąganie wskaźników w zaplanowanym czasie. Zauważono problem z realizacją operacji przez przedsiębiorców, którzy pozyskali środki na rozwijanie działalności. Problem nie wynika z jakości wybieranych wniosków, a z rezygnacji Beneficjentów z realizacji podpisanych umów.

W jakich obszarach tematycznych jakość wniosków jest zadowalająca, a w których budzi wątpliwość?

Jakość projektów zależy od wiedzy i doświadczenia wnioskodawców. Niezależnie od obszaru tematycznego zdarzają się tzw. dobre i złe wnioski.

Jeżeli jakość w pewnych obszarach budzi wątpliwość, czy może odbić się na realizacji celów LSR?

Może pojawić się zagrożenie, że wnioski spełniające wymagania formalne mogą być „słabe jakościowo”. Oznacza to, że już na początkowym etapie źle rokuje, co do osiągnięcia wskaźników, a co za tym idzie celów LSR.

Co można zrobić by podnieść jakość wniosków?

Należy nadal kontynuować wsparcie szkoleniowe, doradcze, które zapewni dobrą jakość składanych projektów. Dodatkowo warto również skupić się na wyborze doświadczonych w realizacji projektodawców, którzy prawidłowo zrealizują i rozliczą granty.

3. W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?

Zdaniem uczestników warsztatu stosowane kryteria są jasne i przejrzyste, jednak lokalne kryteria wyboru operacji w zakresie rozwijania i podejmowania działalności gospodarczej mocno faworyzują wspieranie działalności w zakresie przetwórstwa produktów rolnych lub skrócenia łańcuchów dostaw nieprzetworzonej i niskoprotworzonej żywności. W 2020 roku Beneficjenci nie zgłaszali uwag w sprawie kryteriów wyboru operacji. Kryteria spełniają swoją rolę.

Czy kryteria są jednoznaczne, obiektywne, czy pozwalają wybrać najlepsze wnioski?

Uczestnicy warsztatu refleksyjnego zwrócili także uwagę na niejasności jakie wzbudza często kryterium - innowacyjność. Kryterium mimo wszystko bardzo subiektywne i budzące wiele niejasności zarówno wśród oceniających jak i projektodawców. Zwrócono również uwagę, że kryteria wyboru operacji w zakresie rozwijania i podejmowania działalności gospodarczej ograniczają możliwość wspierania firm działających w branżach niezwiązanych z rolnictwem i przetwórstwem.

4. W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?

Wszystkie wybrane projekty przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR. Uczestnicy warsztatu refleksyjnego zwrócili uwagę na kluczową rolę Biura oraz Rady w wyborze operacji, które będą skutecznie realizować LSR. Projekty wybierane do realizacji w ramach LSR odpowiadają na potrzeby społeczności lokalnej. Pomysły i wnioski wypływają ze społeczności lokalnej, są to inicjatywy oddolne (w szczególności granty).

Jakie zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej nastąpiły i mogą mieć wpływ na dezaktualizację LSR?

Sytuacjami społeczno-gospodarczymi jakie mają wpływ na dezaktualizację LSR była przede wszystkim pandemia spowodowana covid-19, która wpłynęła na większe zapotrzebowanie na środki w ramach podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej oraz rozwój działalności Kół Gospodyń Wiejskich, co również wpłynęło na większe zapotrzebowanie na środki w ramach rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury.

Czy widać zróżnicowania potrzeb między poszczególnymi gminami? Jak i jak można na nie zareagować?

Uczestnicy warsztatu zwrócili uwagę na zróżnicowanie potrzeb pomiędzy gminami na terenie działania LGD „Kraina Rawki”. Widać zróżnicowanie gmin pod względem ilości i jakości inicjatyw oddolnych. Obserwuje się w dalszym ciągu zapotrzebowanie gmin na infrastrukturę i integrację.

5. Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?

System przyjętych wskaźników, zdaniem uczestników warsztatu refleksyjnego sprawdza się.

Czy zbierane dane są wiarygodne, a źródła trafne?

Zbierane dane są wiarygodne, ponieważ pochodzą od beneficjentów, zestawień przesyłanych przez Urząd Marszałkowski i danych z monitoringu zbieranych przez LGD. Zdarza się, że dane zbierane przez LGD i UM są ze sobą niezgodne, np. wysokość dostępnych środków na kolejne nabory.

Jeśli nie to jakie zmiany można wprowadzić na tym etapie?

Niezbędne jest wprowadzenie systemu informatycznego dla LGD, UM i ARiMR, który pozwoli na zbieranie danych niezbędnych do obsługi projektów, monitoringu i ewaluacji.

6. Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?

Zgodnie z wynikami ankiety monitorującej beneficjentów procedury naboru, wyboru i realizacji projektów są przyjazne, przejrzyste i nie ma problemów z ich zrozumieniem. Świadczy o tym również ilość skutecznie zakończonych naborów. Zwrócono uwagę, iż jakość projektów zależy również od wiedzy, doświadczenia wnioskodawców oraz od wsparcia poszczególnych gmin i LGD.

7. Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?

Skuteczność działania LDG Kraina Rawki jest bardzo dobra. Działania, które są podejmowane należy kontynuować. Bardzo wysoka ocena działalności biura w przeprowadzonym badaniu ankietowym również świadczy o bardzo dobrej pracy biura. Wysoko oceniono działania informacyjne o wydarzeniach i naborach na stronie www, portalach społecznościowych i biuletynach. Wprowadzono nowy kanał komunikacji – kanał w serwisie YouTube, który będzie sukcesywnie uzupełniany o kolejne materiały filmowe.

W 2020 roku działania animacyjne były mocno ograniczone, jednak konkurs „Najpiękniej Umajona Kapliczka”, który miał na celu aktywizację mieszkańców obszaru LGD „Kraina

Rawki”, prezentację przyozdobionych przydrożnych i przydomowych kapliczek z okazji majowych nabożeństw, kultywowanie tradycji przez mieszkańców oraz inwentaryzację zasobów obszaru LGD „Kraina Rawki”, spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem i cieszył się dużym zainteresowaniem.

8. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?

Należy w dalszym ciągu prowadzić działania zmierzające do poprawy jakości składanych wniosków, takie jak: doradztwo, szkolenia, spotkania informacyjne oraz zwiększać świadomość grantobiorców w zakresie zobowiązań z jakimi wiąże się realizacja projektów. Warto również zwiększyć ilość działań promocyjnych zarówno samego LGD jak i konkursów grantowych. Po ustaniu pandemii należy zwiększyć ilość działań animacyjnych, szkoleń i spotkań integracyjnych na terenie LGD.

VIII. Wnioski

Poprzez analizę niniejszego raportu ewaluacyjnego obejmującego swoim zakresem okres od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. można wnioskować, iż Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” efektywnie wydatkuje środki pieniężne oraz w odpowiednim tempie osiąga zamierzone wskaźniki celów i przedsięwzięć Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020. Mówi o tym analiza postępu finansowego oraz realizacji wskaźników produktu.

Realizacja wskaźników dla działania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 odbyła się zgodnie z aktualnym harmonogramem naborów, planem komunikacji oraz planem szkoleń. Wszelkie procedury i dokumenty wewnętrzne LGD na bieżąco są dostosowywane do obecnie obowiązujących przepisów i wraz z wypracowaną strukturą organizacyjną stanowią spójny system wdrażania LSR.

Budżet przeznaczony na realizację działań w 2020 roku został wydatkowany na bardzo wysokim poziomie, a pozostałe środki przesunięto na kolejne lata. Aktywność LGD w realizacji działań wspierających realizację LSR była wysoka i koncentrowała się zwłaszcza w obszarze działań informacyjno-promocyjnych jak również integracji lokalnej społeczności. Pozytywną rolę w motywowaniu lokalnych podmiotów i mieszkańców do korzystania ze środków przeznaczonych na realizację LSR odegrało doradztwo i działalność informacyjno-promocyjna, jaką LGD prowadziło wśród lokalnej społeczności.

W 2021 roku LGD „Kraina Rawki” będzie nadal ogłaszać nabory wniosków zgodnie z harmonogramem, planujemy także realizować razem z LGD „Gniazdo” projekt współpracy dotyczący budowy i naprawy gniazd bocianich znajdujących się na terenach działania LGD. Będą także podejmowane działania promocyjne i informacyjne związane z kolejnymi naborami.

IX. Spis wykresów

- ❖ Wykres nr 1 Rozkład ankietowanych ze względu na zakres udzielonego doradztwa .....str. 6
- ❖ Wykres nr 2 Rozkład ankietowanych ze względu na formę udzielonego doradztwa.....str.6
- ❖ Wykres nr 3 Rozkład ocen ze względu na poziom wiedzy i kompetencji pracowników.....str.7
- ❖ Wykres nr 4 Ocena poziomu obsługi potencjalnych beneficjentów..... str.7
- ❖ Wykres nr 5 Rozkład ocen dotyczących sposobu przekazania informacji.....str.7
- ❖ Wykres nr 6 Rozkład ankietowanych ze względu na ocenę poziomu wiedzy w zakresie doradztwa.....str.8
- ❖ Wykres nr 7. Rozkład ankietowanych ze względu na ocenę zadowolenia z udzielonego doradztwa .....str. 8
- ❖ Wykres nr 8 Rozkład ankietowanych ze względu na źródło informacji o dofinansowaniu...str.9
- ❖ Wykres nr 9 Rozkład ankietowanych ze względu na status na rynku pracy str.27
- ❖ Wykres nr 10 Rozkład ankietowanych ze względu na wykształcenie .....str. 27
- ❖ Wykres nr 11 Rozkład ankietowanych według oceny stwierdzenia „W jakim stopniu zgadza się Pan/Pani lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby” str.28
- ❖ Wykres nr 12 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „W jakim stopniu zgadza się Pan/Pani lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się” str.28
- ❖ Wykres nr 13 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Jak obecnie ocenia Pan/Pani swoją gminę pod względem wymienionych czynników/działań” str.29
- ❖ Wykres nr 14 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń dotyczących ostatniego roku” str.29
- ❖ Wykres nr 15 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Czy jest Pan/Pani zadowolona/y z warunków życia w Pańskiej gminie” str.30
- ❖ Wykres nr 16. Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Czy rozważa Pan/Pani zmianę miejsca zamieszkania?” str.30
- ❖ Wykres nr 17 Rozkład ankietowanych ze względu na powody zmiany miejsca zamieszkania.....str.31
- ❖ Wykres nr 18 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Czy Pan/Pani osobiście korzystała/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku” str.31
- ❖ Wykres nr 19 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy Pani/Pan zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców.....str.32
- ❖ Wykres nr 20 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Czy Pan/Pani osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku” str.32
- ❖ Wykres nr 21 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Czy Pana/Pani zdaniem projekty te cieszą się lub nie cieszą zainteresowaniem mieszkańców” str.33
- ❖ Wykres nr 22 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/Pani możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności” str.33
- ❖ Wykres nr 23 Rozkład ankietowanych według znajomości LGD str.34

- ❖ Wykres nr 24 Rozkład odpowiedzi ankietowanych na pytanie „W jaki sposób dowiedział się Pan/Pani o Lokalnej Grupie Działania "Kraina Rawki" str.34

X. Spis tabel

- ❖ Tabela nr 1 Źródła danych oraz metody ich zbierania.....str. 3
- ❖ Tabela nr 2 Stopień realizacji celu ogólnego 1 i wskaźników LSR str.14
- ❖ Tabela nr 3 Stopień realizacji celu ogólnego 2 i wskaźników LSR str.15
- ❖ Tabela nr 4 Stopień realizacji celu ogólnego 3 i wskaźników LSR str.16
- ❖ Tabela nr 5 Zestawienie rzeczowo-finansowe funkcjonowania biura LGD „Kraina Rawki” - wydatki poniesione do końca 2020 roku .....str. 18
- ❖ Tabela nr 6 Poziom realizacji budżetu LSR w ramach celu ogólnego 1.....str. 19
- ❖ Tabela nr 7 Poziom realizacji budżetu LSR w ramach celu ogólnego 2.....str. 20
- ❖ Tabela nr 8 Poziom realizacji budżetu LSR w ramach celu ogólnego 3.....str. 21
- ❖ Tabela nr 9 Zasięg działań komunikacyjnych dotyczących spotkań informacyjnych dot. Planowanych konkursów.....str.22
- ❖ Tabela nr 10 Realizacja planu komunikacji.....str. 24-25

XI. Spis rysunków

- ❖ Rysunek nr 1 Biuletyn informacyjny „Wieści z Krainy Rawki” .....str. 23